

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER
UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

5^E JAARGANG

WOENSDAG 10 MAART 1920

No. 219

INHOUD

SOCIALISATIE OF INDIVIDUALISATIE? II door <i>Mr. P. H. W. G. van den Helm</i>	Blz.	197
Koloniale Handelsvoorlichting door <i>L. J. v. d. Waals</i>		199
Prof. Dr. C. A. Verrijn Stuart en het Valuta-Vraagstuk door <i>G. M. Boissevain</i>		202
De Nijverheid in het Rijnsch-Westfaalsche Industriegebied door <i>Chr. Schmid</i>		203
Spitsbergen door <i>Prof. Dr. P. Serton</i>		204
AANTEKENINGEN:		
De toekomst van Rotterdam		205
Raad van Arbitrage voor Metaalnijverheid en -handel		205
BOEKAANKONDIGINGEN:		
Otto Pauly, Die Englische Kriegsgefahr-Versicherung in der See-Versicherung, bespr. door <i>Mr. R. Mees</i> ..		206
Heinrich Dietzel, Die Nationalisierung der Kriegsmilliarden		206
INGEZONDEN STUKKEN:		
De Dividend- en Tantiëmbelasting door <i>B. Schendstok Jr.</i> met naschrift van <i>J. H. Rosenboom</i>		207
MAANDCIJFERS:		
Nederlandsche Handelsstatistiek		207
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN		210—216
Geldkoersen.	Effectenbeurzen.	
Wisselkoersen.	Goederenhandel.	
Bankstaten.	Verkeerswezen.	

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins*.Assistent-Redacteur voor het weekblad: *D. J. Wansink*.Secretariaat: *Pieter de Hoogweg 122, Rotterdam*.Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruijge Plaatweg 37. Telef. Nr. 3000. Telegr.adres: Economisch Instituut. Postcheque en girorekening Rotterdam No. 8408.*

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 22,50 per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertentiën f 0,40 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage.*

8 MAART 1920.

In den toestand van de geldmarkt kwam de afgevoeren week geen verandering. De prolongatie-rente noteerde regelmatig 3½ pCt. en particulier disconto was tot 3¼ à 3½ pCt. onder te brengen.

* * *

Ook in den weekstaat van de Nederlandsche Bank zijn de veranderingen gering. De binnenlandsche wissels vermeerderden met 2 miljoen gulden, daarentegen verminderden de beleeningen met ruim 5 mil-

lioën en de voorschotten aan het Rijk met bijna 3 miljoen. Aan de andere zijde verminderden de biljettenomloop met 4½ miljoen en de rekening-courant-saldi van anderen met 8 ton.

In navolging van New York ontstond er deze week een plotselinge, sterke stijging in den Sterlingkoers. Op geruchten van groote goudverscheppingen liep de koers op van 9.25 tot 10,—. In samenstemming daarmee waren ook de Skandinavische koersen aanzienlijk vaster. Aanvankelijk kwam er in de overige wissels weinig verandering, maar in het laatst der week waren ook die sterk gezocht en konden Fransche francs oploopen tot 19.90, Belgische francs tot 20.85, Marken tot 3.02½ en waren ook Zwitserland en Spanje beduidend hooger gevraagd. Daarentegen waren Dollars en Pesos lager. Daar echter een, Zaterdag in New York ingetreden reactie, hier heden niet overgenomen werd, liepen dollars hier heden sterk op en noteerden den recordkoers van 274½.

De stijging der Marken werd veroorzaakt door berichten over bereidverklaringen van de Entente tot het verstrekken van een groote leening aan Duitschland.

SOCIALISATIE OF INDIVIDUALISATIE?

II.

In het licht van de in het vorig nummer opgenomen uiteenzetting behoeft het wel geen betoog, dat men, bij het zoeken naar een bedrijfsvorm, die in overeenstemming is met de behoeften van den tijd,¹⁾ principieel moet afzien van intellectualistische plannen, die gegrond zijn op abstracte theorieën en wenschelijkheden. De bedrijfsvormer zal zich allereerst rekenschap moeten geven van de werkelijkheden, die te zijner beschikking staan. Een smeedkunstenaar zal niet dezelfde methode kunen volgen als de beeldhouwer, beiden zijn gebonden aan hun materiaal.

Welke materialen zijn er dan voorhanden en welke is haar aard?

Ik vestigde reeds de aandacht op het personalisme, dat zich als voornaamste leidende drijfkracht van onzen tijd aandient. Met deze aanduiding zijn wij vooreerst nog niet klaar. Dat personalisme toch, en dat ligt in zijn aard, openbaart zich niet als eene eenheidsbeweging, doch gaat uiteen in verschillende vormen, naar gelang van de omstandigheden, waarin het verkeert. Ik beperk mij hier tot de hoofdonderscheiding, nl. het personalisme van den *leider* en dat van den *ondergeschikte*.

Evenals de generaal, die de alleenzeggenschap voor

¹⁾ [Zie voor de discussie Stork—Van Braambeek over de Arbeitsfreudigkeit pag. 1073, 1123 en 1163 van den jaargang 1919. — Red.]

zich opeischt, individueel gezien, gelijk staat met den gewonen soldaat, voor wien elk hooger bevel een gruwel is, terwijl de legerorganisatie gebiedt, dat de eerste beveelt en de tweede gehoorzaamt, zoo staat het personalisme van den bedrijfsleider en dat van den arbeider in wezen gelijk, maar door de bedrijfsorganisatie zijn zij onvereinigbaar. De macht van den leider, voorzover die zijn zuiver persoonlijke betekenis te boven gaat, berust op de organisatie, aan welker hoofd hij staat. En deze organisatie staat en valt met de gehoorzaamheid, vandaar, dat de leider zijn personalisme verdedigt met tucht van zijne ondergeschikten te eischen. De ondergeschikte daarentegen heeft niets dan zijn eigen persoon. Hij kan weggaan, indien hem dat wettelijk, contractueel of financieel mogelijk is, maar meer ook niet. Hij tracht daarom zijne in het wezen der zaak liggende machteloosheid langs anderen weg te verkleinen en zoo mogelijk op te heffen, door zich met zijns gelijken te vereenigen en zodoende tegenover de op organisatie berustende macht van den leider eene andere macht te stellen, die wederom op organisatie berust. Hierbij zij echter nadrukkelijk bevestigd, dat de individuele ondergeschikte door zijne vereeniging met zijns gelijken *zelf niet* sterker is geworden, integendeel, hij heeft nog een gedeelte van zijne individualiteit af moeten staan aan zijne eigen organisatie, die hem steunt in zijne persoonlijke eischen. Nu voltrekt zich in de „ondergeschikten“-organisatie dezelfde inter-psychische wet als bij de bedrijfsorganisatie; zij splitst zich wederom in leider en „ondergeschikten“. In den vakvereenigingsleider ontwikkelt zich het sterke personalisme, welks macht steunt op de in de organisatie heerschende tucht en gehoorzaamheid, die het resultaat zijn van het afstaan van een gedeelte der individualiteit der leden afzonderlijk. Weliswaar toont de vakorganisatie door haar andere doelstelling en anderen opzet een minder scherpe tegenstelling tusschen leiders en volgers dan bij de bedrijfsorganisatie het geval is, doch dit maakt dan tevens haar zwakte uit, want ook zij ontkomt niet aan de niet door menschenhanden gemaakte „natuur“ elker organisatie, welke voorschrijft, dat de kracht der leiding evenredig is aan de gehoorzaamheid der volging.

De poging van den individueelen ondergeschikte om zijn personalisme tegenover zijnen „natuurlijken“ vijand, den bedrijfsleider, tot gelding te brengen door middel van het organisatie-beginsel heeft hem eigenlijk nog verder van zijn doel, de *persoonlijke* zeggenschap, gebracht, want aan zijne ondergeschiktheid aan den bedrijfsleider is eene tweede ondergeschiktheid toegevoegd, n.l. die aan zijne eigen vereeniging, die niet toestaat, dat de enkele leden naar eigen inzicht en op eigen gelegenheid handelen of den strijd aanden. Hier zie ik niet voorbij, dat het vereenigd zijn eene opvoedende kracht heeft en zwakken sterker maakt, doch in die opvoeding steekt in kiem een anti-vereenigingsprincipe. Immers, worden de leden zóó zelfstandig en zóó individueel bewust, dat zij tot het stadium komen, dat zij boven de vereeniging uitgroeien, dan blijkt men onwillens vijanden van het vereenigingsprincipe gekweekt te hebben. En deze „vijanden“ kunnen dan weer alleen tot rust komen op macht-biedende leidersplaatsen, die weer op haar beurt moeten berusten op de gehoorzaamheid der „volgers“.

Wij zien dus, dat het personalisme, dat het organisatie-principe als sociaal middel gebruikt, zoowel in het bedrijfs- als in het vereenigingsleven *slechts uitweg vindt in het leiderschap*. Tot de eigenlijke zeggenschap komen alleen zij, die de „regeerings“-plaatsen bezet hebben, en het aantal dezer plaatsen neemt af naar gelang de organisaties sterker worden en in omvang toenemen. In den guerilla-oorlog telt men de geheel onafhankelijke commandanten bij dozijnen, in den modern georganiseerden krijg mag er slechts één zijn, wil de kracht van het leger niet verzwakt worden. Ongetwijfeld geeft de hiërarchische indeeling

eener organisatie de gelegenheid aan velen hun begeerte tot zelfstandigheid min of meer te bevredigen, doch van soevereiniteit, en daar gaat het toch om, is geen sprake, zolang men iemand boven zich heeft, die een ruimer kring van zeggenschap bestrijkt en daarvoor gehoorzaamheid noodig heeft.

Het organisatiebeginsel voert consequent tot éénhoofdige leiding. Dit ligt niet in de zonde der menschen, noch in het kapitalisme, doch in de onaantastbare natuur der organisatie. Tast men het leiderschap aan, dan tast men het bestaan der organisatie aan. Hoe meer dus de organisatie (in deze het grootbedrijf en de vakvereeniging) in kracht en omvang toeneemt, des te minder vacatures zijn er, waarin het onder de massa levende personalisme tot haar „recht“ kan komen. Aan de massa blijft slechts het stembiljet over, dat nog bovendien in waarde vermindert in verhouding tot de toeneming van het aantal stemmers.

Bij de beantwoording der vraag, hoe de z.g. socialisatie der bedrijven moet tot stand komen, moet men dus met de volgende factoren rekening houden:

1°. het personalisme van den bedrijfsleider, en dat van den arbeidersleider, welke beiden steunen op de gehoorzaamheid der „ondergeschikten“;

2°. het bestaan der organisatie (bedrijf en vakvereeniging), dat afhankelijk is van éénhoofdige leiding en veelhoofdige ondergeschiktheid¹⁾;

3°. het onder de massa levende personalisme, dat voor de muren der organisatie is komen te staan en zich niet tot gelding kan brengen.

Het eerste stadium van den strijd om de macht is reeds openbaar. Het personalisme van den bedrijfsleider en dat van den vereenigingsleider staan als zuivere concurrenten tegenover elkaar. Beiden volgen dezelfde tactiek, n.l. het bestrijden van de organisatie van den tegenstander. Zoodra aan de ondergeschiktheid iets afgedaan wordt, wankelt de positie van den leider. Beiden beroepen zich op hetzelfde beginsel, waarop hun macht berust, de organisatie. Het betoog van de noodzakelijkheid der organisatie der arbeiders vindt zijn zuivere echo in de argumenten van den bedrijfsleider, die de onvermijdelijkheid der ondergeschiktheid bepleit.

Hoe deze strijd zal uitvallen, bijv. in ons land, is niet te voorspellen, maar, wanneer geweld wordt gebruikt, is het toch wel waarschijnlijk, dat de arbeidersleider het zal winnen, immers het sterke leger, dat onder zijn bevelen staat, is *hetzelfde* als het weerspannige van den tegenstander.

Met het bovenstaande wil ik geenszins zeggen, dat nu elke bedrijfsleider of elke vakvereenigingsleider een egoïst is, die alleen eigen macht zoekt. Het egosme laat ik geheel buiten beschouwing, doch wil slechts den nadruk vestigen op gewone psychische reacties, die in bepaalde omstandigheden voorkomen. Het is de natuurlijkste zaak van de wereld, dat een officier zijn zeggenschap verdedigt met tucht te eischen en zich te verzetten tegen ieder, die van binnen of van buiten komend, zijn positie aantast. Evenzoo gaat het in bedrijf of vereeniging. Elke leider verzet zich tegen interne of externe concurrentie. Het vereenigingsbestuur, welks parool niet wordt opgevolgd, ondervindt dezelfde gewaarwordingen, als de fabrikant bijv. bij eene staking:

Intusschen onderstellen wij, dat de strijd is uitgevochten en de vakvereeniging het bestuur van het bedrijf heeft overgenomen. Hiermede heeft echter organisatorisch slechts eene wisseling van personen plaats gehad. Immers, het feit, dat de arbeidersvergadering nu ook aandeelhoudersvergadering is gewor-

¹⁾ Met opzet laat ik hier den Staat als mede-sollicitant naar de zeggenschap buiten rekening. Het vraagstuk wordt er wel ingewikkelder door, doch verandert in wezen niet, daar men in den Staat dezelfde tegenstelling tusschen regeerders en regeerden heeft. Trouwens lijkt mij de inmenging van de politiek in den strijd om de soevereiniteit in het bedrijf niet bevorderlijk om de oplossing te vergemakkelijken.

den, verandert aan de bedrijfsorganisatie zeer weinig. Formeel kan de aandeelhouders-vergadering den directeur afzetten, maar daar zij tevens onmachtig is om *zelf* de leiding in handen te nemen, zal zij toch altijd weer gebonden zijn aan enkele leiders. En dat te meer, daar de vereenigingsleiding nu *bedrijfsleiding* is geworden, eene functie, waarvoor zóóveel meer technische en psychische qualiteiten vereischt worden, dat voor de vervulling daarvan een veel geringer aantal personen beschikbaar is. Aangenomen, dat onder het nieuwe régime betrekkelijk spoedig geschikte personen aanwezig zijn, dan wordt hun positie niet zwakker maar integendeel veel sterker, dan die van den vroegeren bedrijfsleider. Immers thans zijn vereenigingsleider en bedrijfsleider *dezelfde* personen geworden. De beide organisaties zijn inéén geschoven, onder éénzelfde bestuur. De ondergeschiktheid der arbeiders is bovendien nog vermeerderd, doordat de controverse met den ouden bedrijfsleider opgeheven en derhalve hun gehoorzaamheid aan den nieuwen bedrijfsleider, die al hun vereenigingsleider was, versterkt is geworden. Ik heb den derden factor nog buiten bespreking gelaten en verondersteld, dat de arbeiders in de gesocialiseerde bedrijven zich bevredigd zullen gevoelen met de verwachte vermeerderde inkomsten uit de verdeelde vroegere ondernemerswinsten en met het bewustzijn, dat zij formeel de eigenaars zijn van de onderneming. Naar mijne meening, en daarvoor diende mijn betoog in het eerste gedeelte van dit opstel, is die onderstelling onjuist en zal de naar *persoonlijke* zeggenschap hunkerende arbeider zich met die voordeelen der socialisatie *niet* tevreden stellen, daar het er voor hem niet om begonnen is van bevelhebbers te wisselen, maar *zelf* te bevelen.

En nu komt eerst het eigenlijke, schier onoplosbare, probleem: in het grootbedrijf is de mogelijkheid van persoonlijke zeggenschap van *allen*, of althans van eene groote meerderheid, volmaakt uitgesloten. De massa kan slechts enkele leiders uitzenden, maar moet zelf achter blijven en zich tevreden stellen met het stembiljet van problematische waarde.

Indien het meergemelde onder de massa levende personalisme niet slechts de beteekenis heeft van een voorbijgaande vlag van opstandigheid, doch eene sterke begeerte is naar individueele levensontplooiing en persoonlijke zeggenschap, dan zal de eindstrijd gaan tegen den eigenlijken „vijand”: de *organisatie*, d.w.z. in het bijzonder tegen het *grootbedrijf*.

Deze strijd beteekent in wezen niets nieuws, doch is één vorm van den eeuwen-ouden cultuurkamp van het naar *vrijheid* strevende individu tegen de noodzakelijke *gebondenheid* van het samengaan. Zeer zeker zal die strijd thans scherper vormen aannemen dan ooit, daar de gemeenschappelijkheid met hare organisatie eene onontkoombare voorwaarde blijkt te zijn om aan de verhoogde materieele levenswensen te kunnen voldoen. Hieruit volgt noodwendig, dat de bevrediging der begeerte naar individueele zeggenschap en vrijheid slechts kan geschieden ten koste van de verlaging van den materieelen levensstandaard. Het is nu de vraag of men er dit, wanneer men voor de keuze komt te staan, er voor over heeft, daar de gedachte aan zeggenschap steeds nauw verbonden is met die aan inkomstenvermeerdering.

Terugkomende op mijne opmerking omtrent de middelen, welke aangewend moeten worden om aan het personalisme van onzen tijd ruim baan te geven, meen ik in twijfel te moeten trekken, dat de socialisatie, opgevat in den zin van massa-zeggenschap der arbeiders, eenige oplossing zal geven aan het psychisch conflict, dat wij thans beleven. Naar mijne meening zal gezocht moeten worden in de richting van de individueele, feitelijke (niet door middel van het stembiljet), deelneming van den arbeider aan de bedrijfsleiding. Dit zou eenerzijds kunnen geschieden door opleiding in het grootbedrijf zelf. Er zou al eene aanmerkelijke verandering plaats hebben, indien er

meer energieke en bekwame mannen uit de arbeiderswereld hun plaats konden innemen in de rijen der huidige bedrijfsleiders, mits dan niet als vertegenwoordigers van aan het bedrijf vijandige machten, maar als zelfstandige bedrijfsleiders. Anderzijds zal dit toch, gelijk wij zagen, geen *breeden* uitweg geven. Het personalisme der duizenden kan slechts worden bevredigd op duizende zelfstandige leidersplaatsen, en deze komen slechts voor in het *klein-bedrijf*.¹⁾

Men begrijpe mij wel, ik stel het klein-bedrijf hier niet als een volstrekt ideaal, doch als een uitweg voor den bestaanden wassenden vloed, die, met geweld teruggehouden, den chaos dreigt te verwekken.

Hierbij wijs ik er op, hoe de donkere drijfkrachten, waaraan onze samenleving ten prooi is, zich feitelijk, onverschillig welke min of meer verwijderde idealen gehuldigd worden, richten op de ondergraving van het grootbedrijf, hetzij dat dit particulier dan wel overheidsbedrijf is. Dit moge dan wel eene waarschuwing zijn, al zijn die drijfkrachten grootendeels onbewust en in strijd met de gangbare theorieën.

Er is voor den optimist, en wie is dat niet min of meer, nog de hoop, dat er een gemeenschapszin, voortkomend uit de persoonlijkheid, zal aangroeien, die zich zal leeren schikken aan het gezag der gemeenschap, vertegenwoordigd in de zeggenschap der leiders. En deze hoop mogen wij niet laten varen, al slaan de golven van het verwilderde personalisme nog zoo hoog.

Mr. P. H. W. G. VAN DEN HELM.

Haarlem.

KOLONIALE HANDELSVOORLICHTING.

Het is gewenscht eens wat te zeggen over de z.g. koloniale handelsvoorlichting. Over het nut van dit regeeringsoptreden bestaat nog al verschil van meening en daarom is het goed deze aangelegenheid, die van meer belang is dan menigeen denkt, tot een punt van gedachtenwisseling te maken. Het is hier of het een of het ander: de koloniale handelsvoorlichting is noodig of zij is niet noodig. De sceptici, de menschen dus van het „baat het niet, het schaadt niet”, reken ik tot de tegenstanders, want het is niet te verdedigen vrij groote bedragen aan een zaak te doen besteden, waarin men geen volstrekt vertrouwen stelt. Te hopen is het nu, dat zij, die om de een of andere reden de koloniale handelsvoorlichting afkeuren of daaraan niet hun volle goedkeuring kunnen hechten, tegen de hieronder volgende aanprijzing van die voorlichting in het geweer zullen komen en hun bezwaren eens zullen formuleeren.

Inrichting der voorlichting. Alvorens het eigenlijke doel der koloniale handelsvoorlichting vast te stellen verdient het aanbeveling den uiterlijken vorm van die voorlichting te omschrijven.

Op de Indische begrooting voor 1917 vindt men voor het eerst den post „Maatregelen tot bevordering van den kolonialen handel.” In de memorie van toelichting en ook in de memorie van antwoord wordt daarbij een schets gegeven van de belichaming van die maatregelen en men ziet daaruit, dat Minister Pleyte zich voorstelde om over te gaan tot het inrichten van zelfstandige koloniale monsterkamers in het buitenland, tot het uitzenden van koloniale monstercollecties naar de daarvoor in aanmerking komende consulaire ambtenaren, tot de aanstelling van koloniale handelscommissarissen, tot het deelnemen aan jaarbeurzen, tot het inrichten van een koloniale rubriek in het weekblad „Handelsberichten” en tot het samenstellen en verspreiden van koloniale vlugschriften. Alzoo een vrij omvangrijk werkplan. Tot dusver was de koloniale handelsvoorlichting in Europa toevertrouwd geweest aan Afd. Handel te 's-Gravenhage, doch aangezien deze afdeling reeds overladen was met werkzaam-

¹⁾ Van uitwerking dezer gedachte onthoud ik mij, en laat dus in het midden in hoeverre wet en coöperatie een tegenwicht zouden kunnen vormen tegen de nadeelen van te groote decentralisatie.

heden ten dienste van den Nederlandschen handel en men bij die afdeeling niet beschikte over ambtenaren, die van koloniale toestanden op de hoogte waren, noch over voldoende gegevens aangaande de koloniën, werd het juist geoordeeld om de koloniale voorlichting in Europa over te brengen naar het Ministerie van Koloniën. De koloniale voorlichting buiten Europa was en bleef opgedragen aan Afd. Handel te Buitenzorg.

Gedurende den oorlog had het natuurlijk geen zin om in Europa voor de koloniën propaganda te maken en we zagen het Ministerie van Koloniën dan ook alleen maar optreden op de jaarbeurzen te Utrecht, terwijl het zich verder bepaalde tot de inrichting van hooger bedoelde koloniale rubriek in „Handelsberichten”, waar men geregeld de mededeeling aantreft, dat inlichtingen betreffende handel, nijverheid en landbouw van de koloniën verkregen kunnen worden bij de 4de Afd. van het Ministerie. Eerst in den laatsten tijd blijkt het, dat het Ministerie het plan heeft zijn arbeid uit te breiden; immers, het nam deel aan de laatstgehouden jaarbeurs te Lyon. En tevens heeft men kunnen lezen van een grootere activiteit van de zijde van de Indische Regeering, die den heer Van den Berg, directeur van de Javasche Bank, gedurende eenige maanden als officieel Indisch handelscommissaris in Noord-Amerika liet optreden, terwijl bovendien van het voornemen wordt gesproken om daar te lande een vast koloniaal handelsattaché aan te stellen. Ten slotte deed de Indische Regeering koloniale monsterkamers inrichten in Australië, Noord-Amerika en Zuid-Afrika.

Doel der voorlichting. Wanneer wij nu nagaan wat het doel der koloniale handelsvoorlichting is, dan raken we de kern van deze aangelegenheid. Minister Pleyte noemde in de memorie van toelichting op de ontwerp-Indische begroting voor 1917 als aanleiding van de maatregelen tot bevordering van den kolonialen handel „de noodzakelijkheid om verzekerd te zijn van een geregelden afzet van de steeds grooter wordende hoeveelheden Indische landbouwvoortbrengselen.” Het doel was dus: vergrooting van het koloniaal afzetgebied. In de memorie van antwoord werd niet meer van landbouwvoortbrengselen, doch van „Indische voortbrengselen” gesproken en daarbij werd opgemerkt, dat het wenschelijk was, dat de regeering „zelve onderneemster van bosch-, land- en mijnbouw” den handel van en op Indië krachtiger zou bevorderen dan tot dusver het geval was.

Tot goed begrip van deze sobere argumentatie moeten we ons terugdenken in den toestand van het jaar 1916 toen bedoelde begroting werd ontworpen. We verkeerden in dien tijd nog in de meening, dat de wereldoorlog wel spoedig ten einde zou loopen en dat terstond daarop tusschen de verschillende volken een geweldige economische strijd zou volgen. Ook de belligerenten bereidden zich indertijd op dien strijd voor en overal waren regeeringscommissies aan het werk om de noodige maatregelen te beramen tot steun van het particuliere bedrijfswezen. Het was dus een bewijs van goede waakzaamheid, dat ook het Ministerie van Koloniën bijtijds de instemming van de Volkswetgevoering vroeg met een toen te verwachten noodzakelijk optreden ten bate van den kolonialen handel. Doch de oorlog duurde voort met zijn bekende gevolgen van uitmergeling van de belligerenten en men vraagt zich af welke functie de koloniale handelsvoorlichting thans nog te vervullen zal hebben. Wat kan de regeering er b.v. mede voor hebben om in Noord-Amerika bijzondere koloniale propaganda te maken? Verdient dit zelfs geen afkeuring nu velen juist van oordeel zijn, dat Amerika van uit Nederland bewerkt moet worden om te voorkomen, dat de Groote Republiek den gedurende den oorlog gevonden rechtstreekschen weg naar Indië zal blijven betreden? Loopt bovendien „de geregelde afzet van Indische voortbrengselen” in den eerstkomenden tijd nog wel

gevaar, nu in alle landen groot gebrek is aan tropische producten en men reikhalzend uitziet naar middelen om in het tekort aan die producten te voorzien? En zal na de oplossing van de valuta-moeilijkheden niet het ergste voorbij zijn?

Inderdaad, men zou bij de overweging van dergelijke vragen tot de slotsom moeten komen, dat het maar beter zou zijn als de Overheid alles rustig aan het particulier initiatief overliet, ware het niet, dat de regeering met de koloniale voorlichting uiteraard niet meer uitsluitend de behartiging van den kolonialen handel op het oog kan hebben, doch daarmede thans tot wezenlijk doel moet hebben de bevordering van de algemeene *economische ontwikkeling van de koloniën*. Immers, de snelle ontwikkeling onzer koloniën is in de naaste toekomst zoowel naar binnen als naar buiten van het allergrootste gewicht: zoowel de koloniën zelf als de Europeesche landen zijn daarbij in sterke mate belanghebbend.

Het is ieder bekend, dat de vergroting van de productie op het oogenblik in het brandpunt staat van de economische politiek van bijna alle landen, omdat men daarin het redmiddel ziet om, in samenwerking met maatregelen tot beteugeling van de inflatie, te komen tot de zoo noodzakelijke prijsdaling van de verschillende verbruiksgoederen. Overal drijft men in de richting van bevordering van den productieven arbeid en ook de koloniale mogendheden hebben daarbij hun taak. Wij weten, dat tot de behoeften van den mensch al sedert eeuwen de producten van de tropische landen gerekend worden en dat tot die producten niet alleen de voortbrengselen behooren, die een voorname rol spelen bij de voeding van den mensch (rijst, maïs, aardnoten, copra, enz.), doch ook de voortbrengselen, die door hun aard van groote betekenis zijn geworden voor het huiselijk volksleven (koffie, thee, tabak, cacao, enz.). De geregelde en ruime toevoer nu van al deze artikelen is vooral voor het komend tijdperk van het grootste belang, omdat zij sterk zullen bijdragen tot de rustige ontplooiing van de productieve arbeidskracht in Europa. Een overvloedige toevoer van goedkope tropische producten zal voor het Europa van de twintiger jaren welhaast een levensbelang zijn. Neemt men daarbij in aanmerking, dat de Nederlandsche koloniën nog voor een groot deel braak liggen, dat zij behalve de reeds genoemde voortbrengselen niet te schatten hoeveelheden grondstoffen voor de nijverheid bevatten, dat daarenboven — en dit punt verdient bijzondere aandacht — de bevolking van Nederlandsch-Indië een ontwikkelingsgang doormaakt, die spoedig zijn hooge materiele eischen zal gaan stellen, dan ligt het voor de hand, dat de koloniale politiek van de Nederlandsche Regeering voor een voornaam deel gericht zal moeten zijn op vermeerdering van de productie van de koloniën.

Tot deze politiek behoort al hetgeen de Regeering reeds in de koloniën onderneemt tot verhooging van het algemeen welvaartspeil en men denkt hierbij in het bijzonder aan de maatregelen tot verbetering van het verkeer, aan het volkscredietwezen, het irrigatiewezen en aan het landbouwonderwijs en de landbouwvoorlichting. Naast al deze maatregelen van inwendigen aard echter kan een „buitendienst” in geen geval worden ontbeerd, een buitendienst, die er op ingericht moet zijn om door middel van propaganda en voorlichting de aandacht van de wereld te vestigen op de vele en velerlei mogelijkheden in de Nederlandsche koloniën. Er zal gewerkt moeten worden op het trekken van belangstelling voor en het wekken van vertrouwen in die koloniën ten einde een stroom van kapitaal uit alle deelen der wereld naar die koloniën te doen toevloeien. Minister Idenburg zeide het zoo duidelijk mogelijk (bijvoegsel van „De Telegraaf” van 20 Febr. 1918): „We staan nog voor een machtige taak, die zeer groote kapitalen eischt. Medewerking van anderen, die zich aan onze wetten onderwerpen

en zich daarnaar gedragen, moet ons welkom zijn." Het buitenland moet er belang bij hebben, dat Nederland en geen andere natie die rijke koloniën bestuurt. Het moet er prijs op stellen en het waardeeren, dat wij een zeer ruime „Open deur”-politiek in Nederlandsch-Indië volgen. Het moet inzien en ondervinden, dat geen enkele andere staat zooveel vrijheid voor scheepvaart, handel en nijverheid, voor im- en export kan aanbieden of zal geven als de tegenwoordige bezitter. Het moet voor iedereen en voor elk volk duidelijk zijn, dat Ned.-Indië voor de geheele wereld open staat. Dat de bezitters het niemand, ook geen vreemde ondernemers en ondernemingen, lastig maken om zich aldaar te vestigen en zaken te doen."

Mij dunkt, het is niet noodig hieraan nog iets toe te voegen. De bedoeling van de koloniale handelsvoorlichting zal elke duidelijk zijn. Bevordering dus van de economische ontwikkeling van de koloniën door middel van: 1. aantrekking van kapitaal en arbeidskrachten en 2. vergrooing van het afzetgebied. Wij verkrijgen daardoor: a. ruimeren en dus goedkooperen toevoer van tropisch verbruiksgoederen, b. betere aanpassing bij de stijgende materiele eischen van de Indische bevolking en c. grootere waardeering van het Nederlandsch-koloniaal beleid. Het lijkt mij hiermede voldoende aangetoond, dat de koloniale voorlichting niet is een soort „Spielerei" van het ambtenaren, doch dat zij is een onontbeerlijk hulpmiddel om de Nederlandsche koloniën tot behoorlijke ontplooiing te kunnen brengen, zelfs in dier mate onontbeerlijk, dat naar mijn meening de regeering in haar plicht als bestuurster van uitgestrekte koloniën met vele millioenen inwoners tekort zou schieten indien van het hulpmiddel geen ernstig gebruik werd gemaakt.

Doch: met de belangrijke strekking van de koloniale voorlichting moet de inrichting daarvan in overeenstemming zijn. Geen gepeuter dus, geen „pennywise" gedoe, doch een breed gebaar, een energiek, doelbewust en systematisch handelen. Wij willen hopen, dat het Ministerie van Koloniën, dat het initiatief nam tot de koloniale voorlichting in Europa en ook reeds een belangrijken stap op den langen weg zette door de deelneming aan de jaarbeurs te Lyon, zal weten door te tasten. Het komt er maar op aan om volle zee te houden, met een flinke bries in de zeilen.

Het personeel der voorlichting. Thans nog eenige opmerkingen over het voor de koloniale handelsvoorlichting benodigde personeel, ten eerste omdat daarvan, zooals overal trouwens, het succes van de geheele zaak afhangt, en ten tweede omdat men veelal een onjuiste voorstelling heeft van de eischen, die aan dat personeel gesteld moeten worden.

Een ambtelijke voorlichting; een werken met ambtenaren dus. Wanneer men dit zegt zit bij velen de schrik er al in. Het is een manie geworden om alles wat ambtenaren doen met twijfel te begroeten. Ambtenaren, die het tot een zekere hoogte gebracht hebben, achten het tot den goeden toon te behooren mede op de ambtenarij af te geven en zij vergeten dan, dat zij toch wel het juiste pad wisten te bewandelen. Er is zonder twijfel veel narigheid in de ambtenarij en stellig wordt er in het bijzonder in de ambtenarij veel overbodigs gedaan en wordt er veel wat noodig is nagelaten. Mijn overtuiging is het echter dat, waar in de ambtenarij gebrek is aan kunde en arbeidslust, dit uitsluitend te wijten is aan de hoofdambtenaren, die hoe bekwaam overigens niet zelden de beteekenis onderschatten van degelijke arbeidsleiding: orde, streng afgebakende werkuren en vooral goede arbeidsverdeling.

Er is veel wat nu eenmaal bepaald door ambtenaren gedaan moet worden en men denkt daarbij in de eerste plaats aan de openbare administratie. Dan heeft men verder den belangrijken arbeid van de wet-

geving. Maar in hoeverre is het nu te verdedigen om ook de koloniale handelsvoorlichting aan ambtenaren toe te vertrouwen?

Als motief voer ik daarvoor aan: de onpartijdigheid van ambtenaren. In dezelfde mate als de particuliere ondernemer zich door zijn eigen belang laat leiden is de ambtenaar er op uit zijn arbeidskracht aan de gemeenschap te wijden. Bij een goed ambtenaar zit dat in het bloed. De particuliere ondernemers zullen dan ook bij een ambtenaar van den voorlichtingsdienst allen even na zijn. Men zal op zijn omhaatzuchtigheid en op zijn ambtseed staat kunnen maken en daarom zou het stellig een principieele fout zijn om aan de ambtenaren (bijv. bij de koloniale monsterkamers in het buitenland) naast hun bezoldiging het recht te geven zekere percentages te innen. Dit toch zou tot gevolg hebben, dat bij den ambtenaar winzucht zou worden opgewekt en dat hij in korten tijd niet meer zou zijn dan vertegenwoordiger van de firma, die de hoogste provisie toekent of den grootsten omzet heeft en het is duidelijk, dat, zoodra de objectiviteit van de handelsvoorlichting in gevaar komt, die voorlichting haar algemeene beteekenis verloren heeft. Men kan er gerust op vertrouwen, dat bij een goed geleiden dienst de ambtenaren ook wel zonder douceurtjes hun plicht weten te doen; de practijk heeft dat ontelbare malen bewezen.

Ten slotte de vraag: vanwaar de ambtenaren voor den dienst van de koloniale handelsvoorlichting te betrekken? Er zijn personen, die halsstarrig van meening blijven, dat die ambtenaren beslist in de handelskringen moeten worden gezocht. In de eerste plaats is hiertegen op te merken, dat dit weinig succes zal hebben om de eenvoudige reden, dat de goede krachten — en daarom is het toch te doen — niet licht hun toekomst in den handel zullen prijs geven voor een ambtenaarsbestaan. Het is evenwel geenszins een vereischte, dat de hier bedoelde ambtenaren in den handel werkzaam geweest zijn. Immers, aan den eenen kant bepaalt de practische handelservaring zich toch slechts tot één branche, terwijl aan den anderen kant de handelsambtenaar van die ervaring maar weinig gebruik zal kunnen maken omdat hij zich met het eigenlijke „zaken-doen", dat geheel aan het particuliere initiatief behoort te worden overgelaten, niet zal mogen bemoeien. Zou men door een of ander toeval toch een goed handelsman als ambtenaar kunnen aanwerven, dan zou de handel al dadelijk geen vertrouwen meer hebben in de objectiviteit der zaak omdat de plotselinge metamorphose van handelsman (getraind op het winstprincipe) tot onbaatzuchtig ambtenaar te weinig geloof zou vinden.

Bij de keuze van de noodige ambtenaren, met name van koloniale handelsattachés en van leiders van koloniale monsterkamers, is er overigens wel goed rekening mede te houden, dat men weinig gebaat zou zijn met personen, die b.v. wel moeilijke c.i.f.-calculaties kunnen maken, doch weinig of niets afweten van de huidige productiekraft onzer koloniën en van hetgeen de koloniën behoeven om tot verdere ontwikkeling te komen. Waar het voor de hier bedoelde ambtenaren in hoofdzaak op aankomt, dat is *koloniaal-economische kennis*, encyclopaedische kennis van de handelseconomische toestanden en verhoudingen in onze koloniën. En het komt mij voor, dat bij de verschillende takken van den Indischen staatsdienst genoeg bekwame en energieke ambtenaren gevonden worden, die bereid en in staat zijn om, na eenige voorbereiding in de kolonie zelf, als ambtenaar bij de koloniale voorlichting in het buitenland op te treden. Ook het personeelsvraagstuk kan derhalve geen bezwaar zijn om de plannen tot inrichting van bedoelde voorlichting binnen niet te langen tijd tot volledige uitvoering te brengen.

*Prof. Dr. C. A. VERRIJN STUART EN HET
VALUTA-VRAAGSTUK.*

De heer G. M. Boissevain schrijft ons:

In de jongste aflevering van „De Gids” is door Prof. Verrijn Stuart een artikel geschreven over het Valuta-vraagstuk, waarop het mij zeer wenschelijk voorkomt de aandacht te vestigen.

De schrijver deelt mede, dat dit artikel een overzicht vormt der hoofdzaken door hem besproken in een voordracht over het genoemde onderwerp, gehouden in de afdeling Frankfurt der Nederlandsche Kamer van Koophandel voor Duitschland. Hij voegt daaraan toe, aanvankelijk gearzeld te hebben aan de uitnoodiging tot het houden van zoodanige voordracht te voldoen, daar het hem voorkwam een weinig aantrekkelijke zaak te zijn, om in eene Duitsche omgeving de waardedaling te bespreken van het geld, „welke er goeddeels mede door de grove fouten van Regeering en bevolking beide, thans, op Rusland en Oostenrijk na, grooter omvang heeft aangenomen en ernstiger verwoesting heeft aangericht in het economisch leven dan waar elders ook.” Hij besloot evenwel toch aan de uitnoodiging gevolg te geven ook om deze reden, „dat het geen geheel onvruchtbaar werk behoefde te zijn, over een onderwerp, waaromtrent nog steeds uiteenlopende en verwarde denkbeelden heerschen, eenig nader theoretisch licht te doen schijnen,” en omdat, „niets ten slotte van grooter praktisch belang is, dan juist theoretisch inzicht in den aard en de oorzaken van het economisch gebeuren.”

Welnu, in de volbrenging van de taak welke, naar uit de aangehaalde woorden blijkt, Prof. Verrijn Stuart zich ten doel stelde, is hij, naar het mij voorkomt, inderdaad uitmuntend geslaagd. In een streng wetenschappelijk betoog stelt hij helder in het licht, welke de aard is en de beteekenis van het kwaad, dat gesticht werd en doet hij de moeilijkheden uitkomen, welke aan het herstel van het kwaad verbonden zullen zijn, intusschen toch ook aangevende langs welke wegen dat herstel gezocht moet worden en, zij het trapsgewijze en eerst na geruimen tijd, ten slotte niet onbereikbaar behoeft geacht te worden.

Ik wensch hier niet te treden in een overzicht van het betoog van den geleerden schrijver, overzicht waarbij men altoos gevaar loopt den schrijver niet ten volle recht te doen. Men leze des schrijvers opstel zelf.

Alleen zij hier geconstateerd, dat, m.i., volkomen terecht, door Prof. Verrijn Stuart wordt aangegeven, dat indien ten slotte herstel van den economischen toestand van Duitschland mogelijk zal blijken, daartoe ééne voorwaarde onmisbaar is, t.w. matiging in de financieele eischen door de geallieerde mogendheden in de tractaten van Versailles en St. Germain aan Duitschland en Oostenrijk gesteld.

Maar, te oordeelen naar de berichten van de laatste dagen uit Engeland, zal aan de vervulling van die voorwaarde niet langer gewanhoopt behoeven te worden. En ook van Frankrijk zal verwacht mogen worden, dat mede aldaar men ten slotte zal inzien, dat niet alleen in Duitschlands belang en, zeggen wij gerust, in het belang van geheel Europa, maar mede in Frankrijks welbegrepen eigenbelang, die matiging niet mag uitblijven.

Voorts teken ik met genoegen aan, dat ook door Prof. Verrijn Stuart het tot stand komen der door Mr. Vissering aanbevolen en voorgestelde internationale economische en financieele conferentie gewenscht wordt. Internationale samenwerking zal onmisbaar wezen tot wederopbouw van Europa's welvaart en daartoe zal een dergelijke conferentie een krachtigen stoot kunnen geven.

Dan, verdient naar mijne meening, Prof. Verrijn Stuart's arbeid in hoofdzaak slechts lof en groote waardeering, van ééne aanmerking kan ik mij niet onthouden.

Wijzende op het groote belang, dat er voor handel

en industrie bestaat in vastheid der internationale wisselkoersen, schreef Prof. Verrijn Stuart: „vóór den oorlog, toen het economisch leven allerwegen zich regelmatig ontwikkelde, en er een ongestoord, zij het ook door beschermende rechten moedwillig beperkt, internationaal verkeer van goederen en diensten bestond, kwam er ook wel telkens wisseling in de onderlinge waardeverhouding der geldeenheden. Doch deze bleven dan, vóór zoover niet ergens een abnormale vermeerdering van den geldvoorraad plaats had, binnen enge grenzen, en herstelden zich spoedig.”

Volkomen juist; doch nu vervolgt de schrijver aldus: „Men heeft langen tijd gemeend, dat de goudbasis der geldstelsels van de verschillende landen de oorzaak was dezer vastheid in de intervalutarische koersen. Dit is echter (ik cursiveer) *geenszins het geval.*”

Tegen deze bewering nu moet m.i. krachtig worden opgekomen.

Het zou toch gebleken zijn, schrijft Prof. Verrijn Stuart, dat eene geldregeling, waaraan het goud ten grondslag ligt, nog geen waarborg biedt voor de waardevastheid van het geld. Maar dit is ook nooit en door niemand beweed; en dit is de kwestie niet. De kwestie is deze: of tusschen verschillende landen met eene geldregeling; waaraan het goud tot grondslag ligt, vastheid van wisselkoersen bestaat. Daarover en over de zich onmiddellijk hieraan aansluitende kwestie, of die vastheid der internationale wisselkoersen ook op andere wijze gewaarborgd kan worden, dan door het gezamenlijk aannemen van het goud als grondslag der geldregeling.

Dit is het verschilpunt tusschen metallisten en nominalisten, bij welke laatstgenoemden Prof. Verrijn Stuart zich door zijn bekende inaugurale redevoering over „De Toekomst van het Goud” heeft aangesloten.

„Handhaving van vaste wisselpariteiten — schrijft hij ook nu weder — is, ik wensch het hier nog eens nadrukkelijk te herhalen, volstrekt niet gebonden aan het behoud eener metallieke basis voor de geldregeling.”

Doch men weet dat, volgens de door Prof. Verrijn Stuart aanbevolen geldregeling, de gouddekking der circulatiebanken vervangen zou moeten worden door eene buitenlandsche wisselportefeuille. Anderzijds is echter herhaaldelijk aangetoond, welke onoverkomelijke moeilijkheden verbonden zouden zijn aan de dienaangaande door hem gedachte internationale regeling van zaken, en niet minder aan het vormen en aanhouden door de circulatiebanken van die door hem gewenschte wisselportefeuille en, de geachte schrijver houde mij de opmerking ten goede, eene afdoende wederlegging dier betoogen is nog steeds van hem te wachten.

Als bewijs voor de juistheid zijner beweringen in deze, beroept hij zich nu echter op den gang van zaken in de laatste jaren vóór den oorlog in Oostenrijk. Het komt mij echter voor, dat dit voorbeeld al zeer ongelukkig gekozen is. Dat één land te midden van een aantal andere landen, welke den gouden standaard hadden aangenomen, zich heeft kunnen behelpen met den Gold-exchange Standaard, bewijst volstrekt niet, dat de goudbasis voor een goede geldregeling algemeen gemist kan worden; integendeel, de regeling van het geldwezen in Oostenrijk was wel degelijk gegrondvest op de aanneming van den gouden standaard elders.

Een troost is het gelukkig vóór de oude metallisten, wanneer zij door de nominalistische theoretici den kamp niet zien opgeven, dat in de practijk de strooming weder hoe langer zoo meer een andere wordt en de wensch steeds veld wint, het goud weder op zijn troon verheven te zien.

G. M. BOISSEVAIN.

6 Maart 1920.

*DE NIJVERHEID IN HET RIJNSCH-WEST-
FAALSCH-INDUSTRIEGEBIED.*

De groote oorlog heeft wel een grooten invloed op het zakenleven gehad, maar de vreedetijd vertoont dezen eerst duidelijk van alle kanten. Beperkte de oorlog eenerzijds de nuttige productie, aan den anderen kant dreef hij de minder nuttige op. Het nadeel hiervan echter is, dat deze producten schiep, die alle of grootendeels in het doode kapitaal overgingen. Het productievermogen verminderde wegens gebrek aan werkkrachten, waarvan een deel niet terugkeerde, onvoldoende aanvoer van grondstoffen en verminderde werklust. Deze factoren bleven gedurende het geheele jaar 1919 bestaan.

Het aantal werkkrachten werd na de demobilisatie wel grooter, maar de omzetting der oorlogsbedrijven in inrichtingen van meer vredelievenden aard had langzaam plaats. Het is geen kleinigheid een kanonnen-, geweer- of munitiefabriek te reorganiseeren, geen wonder, dat veel teleurstellingen werden waargenomen. De algemeene bedoeling om van dergelijke fabrieken kleinijzerbedrijven in het groot te maken, bleek onmogelijk, omdat de kleine bedrijven, gewoonlijk in streken zonder menschenopeenhoopingen, goedkoop bleven werken. Er is dus veel onproductief werk verricht, mede ingevolge de verordening, dat geen arbeiders mochten worden ontslagen.

De aanvoer van grondstoffen is weinig verbeterd, vooral uit het buitenland. De wapenstilstandstoestand en het algemeene gebrek over de wereld werkten dezen aanvankelijk tegen, later de lage stand der Deutsche valuta.

De werklust nam vooral tegen het einde van het afgelopen jaar toe, een besliste noodzakelijkheid, daarom een gelukkig teeken. De prestaties der arbeiders bleven daarom toch gering, eenerzijds ingevolge onvoldoende voeding, aan den anderen kant wegens den verkorten werkdag. Hierbij wordt nog niet eens gesproken van stakingen en vooral van zulke, die volkomen overbodig waren.

Neemt men verder nog in aanmerking, dat in 1919 vrijwel aan alles gebrek bleef heerschen, dan kan men zich voorstellen, hoe een overzicht over dit jaar behoort te zijn. Weinig voedsel, ontevredenheid over een omvergeworpen regime, een nieuw, dat niet voldeed, gebrek aan grondstoffen, dus ook aan halffabrikaten en producten, gebrek aan werklust, belangrijke verplichtingen ten aanzien van aflevering van materiaal, grondstoffen, producten, etc., onvoldoende transportmiddelen, verminderde koopkracht van het geld; kortom groote vraag naar alles met een uiterst beperkt aanbod. Verder belangrijke, doch toch nog onvoldoende, invoer van levensmiddelen, daartegenover een kleine export; gevolg: ongunstige handels- en betalingsbalans met lage waardeering van de Mark op de internationale geldmarkt. Dit alles had tengevolge hooge prijzen, die belangrijke stijging der loonen uitlokten. Bij een nieuwe overheerschende klasse en politieke ontevredenheid als in 1919 in Duitschland moet men zich verwonderen, dat de machine nog zoo liep. Dat toch veel, hoewel niet in verhouding tot den import, werd uitgevoerd, is het gevolg van de waarde, die aan de Mark in het binnenland werd toegekend in tegenstelling met haar waardeering in het buitenland. Men denkt hier nog algemeen aan de oude Mark en vergeet, dat de tegenwoordige nog niet $\frac{1}{10}$ à $\frac{1}{12}$ harer koopkracht heeft. Dientengevolge was het b.v. voor Nederland voordeelig zelfs tegen ongekend hooge Deutsche prijzen inkoop in Duitschland te doen. Thans zijn hiertegen maatregelen genomen, door uitvoerverboden uit te vaardigen en bijzonder verlot tot uitvoer afhankelijk te stellen van de prijzen, terwijl invoer wegens de distributie, die is blijven bestaan, op allerlei gebied mede alleen met bijzonder verlot mogelijk is. Een nadeel blijft nog steeds het gebrek aan controle in het bezette gebied.

Het *mijnwezen* had natuurlijk ook onder al deze

omstandigheden te lijden. De productie kon langzamerhand worden opgevoerd. Het Ruhrgebied leverde in 1914 nog 114½ miljoen ton kolen op, dit cijfer bedroeg voor 1919: 71 miljoen, dus 62 pCt. der vredesproductie. De werkdag is 7 uur, bemoeiingen om dezen nog meer te verkorten zijn mislukt, hoewel de mogelijkheid bestaat, dat langs internationalen weg nader over dit punt zal worden onderhandeld. Bij de noodzakelijkheid van een uitbreiding der productie is zeer de vraag, of men tot een 6-urigen dienst in het mijnwezen zal komen, temeer daar men nu reeds bij de mijnwerkers waarneemt, dat zij overdiensten willen maken.¹⁾ De schaarschte aan kolen is meer het gevolg van gebrek aan transportmiddelen dan aan kolen. Zoolang aan de mijnen ruim een half miljoen ton kolen op verzending moet wachten, zou een grooter productie geen nut hebben. Zoowel de spoorwegen als de scheepvaart hebben met groote moeilijkheden te kampen. De af te leveren hoeveelheden per maand heeft men niet een keer bereikt. Zoolang Nederland met eigen materiaal afhaalt, is het mogelijk van deze omstandigheden te profiteren. De prijzen der kolen hebben meer dan eens verandering ondergaan, de laatste malen waren de verhoogingen zeer aanzienlijk. En toch zijn zij in het binnenland niet gestegen in verhouding tot de wijze waarop de koopkracht van het geld daalde. De exportprijzen zijn hiervan geheel onafhankelijk en berusten op overeenkomsten, die zich naar den wereldprijzen richten, zoodat Duitschland de valuta-winst meeneemt en profiteert van de groote vraag, die over de geheele wereld genomen, tegenover een beperkt aanbod staat.

De *ijzerindustrie* had met gebrek aan brandstoffen, erts, ruw ijzer, halffabrikaten, hulpmateriaal, behoorlijke prestaties der arbeiders, transportmoeilijkheden en alle andere reeds genoemde factoren te kampen, met het gevolg, geringe productie en hooge prijzen, verder minderwaardige kwaliteiten. De productie van ruw ijzer bedroeg in 1919: 5.729.000 ton tegen 19.309.000 ton in 1913. De staalbedrijven leverden 18.935.000 ton in 1913 tegen slechts 7.064.000 ton in 1919, d.z. dus dalingen tot op 29,7 en 37,3 pCt., en dit na 5 jaar oorlog, gedurende welken tijd zoo goed als niets werd gebouwd en alleen verbruikt. Hierbij moet nog worden aangeteekend, dat het Saargebied, Lotharingen en Luxemburg voor Duitschland verloren gingen.

De tegenwoordige toestand wordt het best weerspiegeld in de geschiedenis van het staalverbond, een vóór den oorlog machtig lichaam. Dit nu verenigde de productie van halffabrikaten, spoorwegbovenbouw-materiaal en profielijzer. In het buitenland heeft het meer gebouwd op de eigen organisaties der groote bedrijven. Bij elke verlenging van het contract leefde men vroeger een harden strijd, gewoonlijk wegens de participaties, iets waardoor nooit een blijvend syndicaat voor de B-producten (band-, staaf-, plaat-, strookijzer, draad en buizen) tot stand kwam. Tijdens den oorlog kwam een geweldige verschuiving in de productiecijfers. De fabrieken, die oorlogsbestellingen hadden, eischten bij een verlenging regeling der aandeelcijfers naar gelang van het productie-vermogen, de andere fabrikanten verzetten zich hier tegen. Daardoor werd het staalverbond tijdens den oorlog slechts telkens „tijdelijk” verlengd, later moest de regeering beginnen te dreigen met een dwangsyndicaat. Men had zelfs het begin gemaakt met een grootsche organisatie, die de geheele ijzer- en staalindustrie zou omvatten, den staalbond. Dit lichaam kwam slechts gedeeltelijk tot stand, doch niet in den gewenschten vorm, het werd tijdens den oorlog gebruikt voor het verdeelen der legerbestellingen. Nu bij den vrede 10 groote leden in Lotharingen, Luxem-

¹⁾ [Gelijk de lezer weet besloten de mijnwerkers, nadat het bovenstaande geschreven was, als gevolg van het overleg met den Rijkskanselier Bauer tot het verrichten van overwerk. — Red.]

burg en het Saargebied wegvielen en 2 andere het lidmaatschap opzegden, bereikte de regeering met haar druk slechts, dat weinig van het oude staalverbond overbleef. Vroeger verwachtte men van het uiteenvallen een concurrentiestrijd van reuzen met het dooddrukken der kleineren door de grooten. Hierop bestaat thans geen kans voorloopig. Verder blijkt in de praktijk, dat het bepalen der prijzen slechts een theoretische maatregel is, want gewoonlijk stoort zich niemand aan door de regeering goedgekeurde prijzen en overtreffen zij de vastgestelde verre.¹⁾ Balken en profielijzer worden buiten het verbond om openlijk verkocht. Nu het lichaam tegen 31 Maart ten doode is opgeschreven, beteekent dit, dat van 1 Maart af ieder vrij is in het verkoopen. De bestaande organisatie is vrijwel doelloos geworden, maar toch wil men er iets van behouden, namelijk het spoorwegmateriaal, omdat dit van de fabrieken naar een vasten kring van afnemers gaat, voornamelijk de spoorwegen, een staatsbedrijf, dat niet gaarne wordt blootgesteld aan den strijd tusschen sterke groepen van producenten. Zelfs de Rheinische Stahlwerke voelen iets voor dit plan, dat echter nog verder gaat. Men wil dan behalve het bovenbouw materiaal in de verkoopsgemeenschap betrekken: het benoedigde kleine ijzerwerk, zooals hakken, schroeven, onderlegplaten, het rollende materiaal, zooals stalen wielen, assen en wielen, veeren, buffers, enz. De organisaties voor deze artikelen, voor zooverre deze bestaan, zouden dan gemakkelijk kunnen worden opgenomen. Men heeft hoop, maar zeker is nog lang niet, of dit plan succes heeft. De omstandigheden hebben zich te veel veranderd en kunnen niet meer naar het oude standpunt terugkeeren. Vast staat, dat de ruggegraat van het staalverbond gebroken is.

Het bovengenoemde lichaam, de staalbond, zal vermoedelijk blijven bestaan als mantelsyndicaat voor de ijzernijverheid, doch hierin ontbreken vooralsnog de meeste onderdeelen. Zeker is, dat het staalverbond hieronder zal ressorteeren. De tijden zijn er niet naar om veel te mogen voorspellen, temeer, daar de toekomst, zelfs die van 1920, nog te ondoorzichtig is, zoodat hier alleen kan worden geconstateerd, dat de omstandigheden niet gunstig zijn. Het eenige gunstige teeken is, dat het Duitsche volk, dat goed werken kan, begint in te zien, dat produceeren het hoofdvereischte is voor een verbetering der economische omstandigheden, waarnaar een ieder snakt. De prestaties beginnen dan ook bij de arbeiders over het algemeen beter te worden.

C. S.

Essen, 15-2-20.

¹⁾ Van de ontwikkeling der ijzerprijzen geeft onderstaand overzicht, ontleend aan de „Frkf. Ztg.“ van 20 Februari j.l., een beeld. De prijzen voor 1919 en 1920 zijn de door de regeering goedgekeurde, waarvan hetgeen hierboven gezegd wordt, geldt.

Ontwikkeling van IJzerprijzen.
(In marken per ton.)

	Voor den oorlog	1 Jan. 1919	1 Dec. 1919	1 Febr. 1920
Hematiet.....	79,50	314,50	1.171,50	2.210
Gietijzer I.....	75,50	250	914,50	1.625
Gietijzer III.....	70,50	249	913,50	1.625
Staal.....	69	240	826	1.285
Spiegelijzer.....	79	250	896	1.360
Ruwe blokken.....	83,50	265	1.430	2.190
Voorgew. lood.....	87,50	290	1.465	2.225
Knuppel.....	95	300	1.500	2.260
Plaatijzer.....	97,50	305	1.508	2.265
Profielijzer.....	112	320	1.715	2.565
Staafigijzer.....	98-100	335	1.745	2.600
Walsdraad.....	117,50	350	2.000	3.120
Ketelplaat.....	105	375	2.260	3.415
Middelsort blik.....	110	420	2.545	3.865
Fijn blik.....	128	450	3.185	3.935

Om de officieele prijzen te ontduiken verbindt men aan de aflevering van materiaal het beding, dat de afnemer goedkoop een hoeveelheid oud ijzer moet leveren, dan wel,

SPITSBERGEN.

In het artikel „Spitsbergen als Mijnbouwland“ („Econom.-Statist. Berichten“, 1918, blz. 425) werd indertijd uiteengezet, welke economische beteekenis deze noordelijke eilandengroep geleidelijk heeft verkregen en hoe dringend noodzakelijk het was geworden haar politieke toestand definitief te regelen. Voorts werd daar meegedeeld, dat deze regeling (bestaande in een condominium van Noorwegen, Zweden en Rusland met waarborgen voor de belangen van andere staten) op de conferentie te Christiania zoo goed als tot stand gekomen was, toen de oorlog de besprekingen onderbrak. Ten slotte werd er op gewezen, hoe ongewenscht het zou zijn de kwestie eenvoudig uit de wereld te helpen door annexatie van de groep bij een der groote mogendheden (waarop in Engeland van particuliere zijde sterk werd aangedrongen) en hoe men dus, bij of na den vrede, in onderling overleg tot een schikking tusschen de belanghebbenden zou dienen te komen.

Dit laatste is thans geschied. Voor eenige weken meldden de bladen, dat te Parijs een verdrag was gesloten, waarbij de zaak tot oplossing werd gebracht. Dezer dagen hadden wij gelegenheid inzage te nemen van den nog niet gepubliceerden tekst en naar aanleiding daarvan deelen wij hier eenige bijzonderheden mede.

In hoofdzaak komt het verdrag hierop neer, dat aan Noorwegen, onder vergaande waarborgen voor de belangen der andere contracteerende partijen, de soevereiniteit wordt gegeven over den geheelen archipel van Spitsbergen, met inbegrip van het Bereneiland (halfweg Spitsbergen en de Noorsche kust).

De beslissing is dus voor de Noren veel gunstiger uitgevallen, dan men in 1914 had mogen verwachten; van een condominium, met al de moeilijkheden, waartoe dat aanleiding kan geven, is geen sprake meer. Intusschen is de „sovereiniteit“ van Noorwegen over Spitsbergen aan zooveel restricties gebonden, dat men eerder zou mogen spreken van een „mandaat“; maar dan niet namens den Volkenbond, maar namens de verdragsluitende staten. Noorwegen mag in geen enkel opzicht zijn onderdanen boven die der andere contracteerende partijen bevoordeelen. De belastingen en de voorwaarden ter verkrijging van grondbezit of ter uitoefening van eenig bedrijf moeten op de meest volstreekte wijze gelijk zijn voor allen. Forten of maritieme steunpunten mogen door Noorwegen niet worden aangelegd. De stations voor draadloze telegrafie moeten voor allen op gelijke voorwaarden openstaan. Alle rechten, die reeds door particulieren op Spitsbergen zijn verkregen worden door Noorwegen erkend. Het sterkste voorbeeld van de beperking der soevereiniteit is echter wel de bepaling, dat het ontwerp der in te voeren mijnbouw-verordening tevoren aan elk der contracteerende staten moet worden meegedeeld. Indien slechts één hunner het gewenscht acht een wijziging daarin voor te stellen, zal deze worden onderworpen aan het oordeel van een commissie, waarvoor elk der genoemde staten een lid aanwijst. De commissie zal over dit voorstel bij meerderheid van stemmen een bindende beslissing nemen.

Aan de conferentie te Christiania in 1914 werd deelgenomen door alle staten, welke geacht werden bij Spitsbergen belang te hebben door hun geografische ligging of hun wetenschappelijke en economische bemoeiingen in heden en verleden. Met de uitnoodiging voor de Parijsche conferentie is men anders te werk gegaan. Duitschland was niet vertegenwoordigd, omdat het zich thans heeft te schikken naar wat door anderen wordt beslist. Rusland evenmin, aangezien er geen algemeen erkende Russische regeering bestaat. Aan personen van Russische nationaliteit, die op eenigerlei wijze bij Spitsbergen zijn geïnteresseerd,

dat een derde of de helft der leverantie geschiedt tegen den prijs, die aan 't buitenland berekend wordt, terwijl de betaling in vreemde valuta moet geschieden.

worden echter bij voorbaat dezelfde rechten toegekend als aan de onderdanen der contracteerende partijen. Hun belangen zullen voorloopig door de Deensche regeering worden behartigd. Als nieuwe contractanten moeten Japan en Italië worden genoemd, wier rechtstreeksche belangen bij de eilandengroep nihil zijn, maar die men blijkbaar niet heeft willen voorbijgaan in hun waardigheid als staten van den eersten rang. Alle vijf de groote mogendheden behooren dus thans tot de deelnemers aan het verdrag. Van de kleine landen daarentegen alleen de meest rechtstreeks geïnteresseerden: de drie Scandinavische staten en Nederland.

Dat ook Nederland in deze zaak werd gekend, was niet meer dan billijk met het oog op zijn historische rechten. Gelukkig heeft onze regeering die rechten niet door een chauvinistisch vergrootglas beschouwd, zooals sommigen in den lande zouden hebben gewild. Het feit, dat de eilanden door een Nederlandsche expeditie zijn ontdekt en tijdelijk een Nederlandsche vestiging hebben gedragen, kan niet opwegen tegen de aanspraken der Noord-Europeesche staten, die ze in den nieuweren tijd tot object van wetenschappelijk onderzoek en industriele exploitatie hebben gemaakt — nadat Nederland en Engeland de groep eenige eeuwen lang hadden verwaarloosd. Nederland had met een moreele voldoening tevreden te zijn. Terecht heeft de regeering, blijkens de bekende Spitsbergen-publicatie, er prijs op gesteld de verdiensten van Nederlandsche ontdekkingsreizigers en kartografen ten opzichte van de groep, door de wereld op hun juiste waarde te doen schatten.

Geheel zonder practische beteekenis is het verdrag voor ons niet. Mochten ooit nieuwe minerale vondsten er aanleiding toe geven, dat deelneming in den mijnbouw op Spitsbergen wenschelijk wordt, dan bezit Nederland aldaar uitgebreide rechten, welke de andere kleine staten (en b.v. ook Duitschland) zich eerst nog zouden moeten verwerven. Voorloopig ziet het er intusschen niet naar uit, dat het Nederlandsche kapitaal naar het verre Noorden zal stroomen; dit blijft een natuurlijk exploitatiegebied voor de Noord-Europeesche landen. Zoowel Zweden als Noorwegen leggen zich met kracht toe op de uitbreiding van hun mijnbouw op Spitsbergen en hopen op deze wijze in steeds toenemende mate hun behoefte aan brandstoffen te kunnen dekken.

P. S.

AANTEKENINGEN.

De toekomst van Rotterdam. — Vroegtijdig als steeds is het Verslag der Kamer van Koophandel en Fabrieken te Rotterdam ook dit jaar verschenen. Het algemeen overzicht eindigt met een samenvatting, waarin gewezen wordt op de gevaren, die Europa bedreigen: de valuta-stand, moeilijkheden bij het vervoer per spoor, verminderde arbeidsprestatie, woningbouwvraagstuk, terwijl ten slotte de overvloed van circulatie-middelen wordt besproken.

De samenvatting eindigt met de volgende woorden:

„Een zware tijd ligt voor ons en Nederland zal den gemeenschappelijken strijd om die moeilijkheden te overwinnen zeker met al zijn krachten medestrijden.

Ons land en onze stad zullen daarbij mogen trachten relatief de positie te blijven behouden, zoo mogelijk te versterken, die zij vóór den oorlog in het internationale verkeer zich hadden verworven. Zij zullen intusschen rekening moeten houden met de nieuwe verhoudingen door den uitslag van den oorlog ontstaan. Het economisch evenwicht van Europa is ongetwijfeld meer naar het Westen verplaatst. Evenals aan verminderde welvaart in het algemeen zullen ons land en onze stad zich ook aan de groote verarming van het Duitsche achterland moeten aanpassen.

Voor Rotterdam beteekent die achteruitgang van het achterland een nadeel, maar zeker niet van die grootte, dat wij ons vertrouwen in de toekomst behoeven te verminderen. Onder voorbehoud van hetgeen boven werd opgemerkt omtrent de noodzakelijkheid van een herlevend Europa, baart de toekomst van Rotterdam geen zorgen. Onze stad

bezit, wat niemand haar kan ontnemen, haar uitnemende ligging, haar groote en diepe havens, bij elk getij toegankelijk, haar ongeëvenaarden Waterweg. Zij heeft zich steeds weten aan te passen aan de eischen van het verkeer en zal dat blijven doen. Het eertijds zoo uitgebreide transitoverkeer, waarbij de overlading van massale goederen uit stoomschip in lichter op stroom placht te geschieden, vorderde een voortdurende uitbreiding van het havengebied. Wanneer de thans zoo groote aanvoer van stukgoederen blijvend zal zijn, zal voorzien moeten worden in meerdere kade-ruimte en in toenemende behoefte aan loodsen en opslagterrein.

In het bijzonder is de behoefte daaraan gebleken in den laatsten tijd, nu onze haven, evenals welhaast alle West-Europeesche havens, met goederen overstroomd is, die — voor midden-Europa bestemd — in verband met de verminderde koopkracht en de daling van de valuta der centrale rijken, voorloopig niet zijn doorgevoerd.

Kan aan Rotterdam nimmer de natuurlijke voorsprong, dien het door zijn ligging en Waterweg op andere havens heeft, ontnomen worden, het zal de taak zijn niet minder van reeders, cargadoors en expeditieuren dan van het stadsbestuur te zorgen, dat niet door opdrijving van plaatskosten en van heffingen het blijvend natuurlijk voordeel tijdelijk door kunstmatige duurte wordt opgeheven.

Hiervoren werd reeds melding gemaakt van de oprichting van verscheidene nieuwe vaste overzeesche verbindingen. Ook voor den goederenhandel zijn nieuwe vooruitzichten geopend.

In het bijzonder mag genoemd worden de ontwikkeling van de katoenmarkt hier ter stede, waartoe mede door de Twentsche nijverheid de stoot is gegeven. De Vereeniging voor den katoenhandel zorgde voor de vaststelling van conditiën, op Liverpoolschen en Amerikaanschen standaard. Met katoenfirma's in Centraal-Europa en met Zwitserland — waarmede de Nederlandsche relatien zich ook op ander gebied op verblijvende wijze uitbreiden — zijn betrekkingen aangeknoopt. Britsche en Amerikaansche firma's vestigden hier hun kantoren. De onvoorziene, geweldige en plotselinge ophooping van katoenaanvoeren deed maatregelen voorbereiden om de opslagruimte van het reeds bestaande Katoenveem te vergrooten en gaf aanleiding tot de oprichting van andere veemen voor den opslag van dit artikel.

De Nederlandsche nijverheid heeft gedurende de oorlogsjaren tot haar voordeel geleerd, dat zij in staat was meer te presteeren dan vóórden gedacht werd. Zij heeft zelve producten leeren vervaardigen, die voorheen uitsluitend uit het buitenland betrokken werden. Ook te Rotterdam verschenen nieuwe industriele ondernemingen, die zich aanvankelijk in voorspoed mogen verheugen. Zij zullen moeten toonen of zij in staat zijn de mededinging der buitenlandse industrie het hoofd te bieden.

Een moeilijke tijd ligt voor ons. De toekomst wordt door velen donker ingezien. Maar de moeilijkheid, gelegen in het overwinnen van de bezwaren, die de tijdsomstandigheden medebrengen, en in het zich aanpassen aan nieuwe toestanden wordt — als bij allen arbeid — kleiner naarmate de krachten toenemen. Wij waren het wel wat gemakkelijk gewend in de laatste jaren vóór den oorlog; dat maakt den overgang grooter. Of men zich echter door het lot laat terneerslaan dan wel zich er aan omhoog heft, is een kwestie van wil, misschien ook van volksaard.

De Nederlanders zijn van oudsher een zeevarend volk, gewend tegen den wind in te zeilen, tegen den stroom op te roeien. Mogen zij bij tegenwind en tegenstroom hun kracht toonen.

In het verslag komen verder over verschillende kwesties nog belangwekkende beschouwingen voor, die in volgende nummers vermelding zullen vinden.

Raad van Arbitrage voor Metaalnijverheid en Handel. — Van het Secretariaat van bovengenoemden Raad ontvangen wij een communiqué, waaraan het onderstaande is ontleend:

De Raad van Arbitrage voor Metaalnijverheid en Handel, die zich beschikbaar stelt, om mede te werken tot een goede beslissing van geschillen in de Nederl. Metaalnijverheid en Handel, is opgericht in navolging van den Raad van Arbitrage voor de Bouwbedrijven, die in zijn 12-jarig bestaan zoo goede diensten heeft bewezen. Oprichtende, in de Statuten genoemde Constitueerende Vereenigingen zijn: de Maatschappij van Nijverheid, de Vereeniging van Delftsche Ingenieurs, de Vereeniging van Nederlandsche Werkgevers, de Handelsvereeniging van Metaalindustrielen en de Orde van Nederlandsche Raadgevende Ingenieurs.

De vijf bovengenoemde Vereenigingen wijzen elk aan 15 leden in de Commissie van Arbitrage, nominaal dus be-

staande uit 75 leden en vertegenwoordigende de verschillende takken van de Nijverheid en Handel in metalen en werktuigen met inbegrip van de electrotechniek. Uit deze Commissie van Arbitrage moeten de scheidslieden worden gekozen. Bovendien wijst iedere vereeniging aan 3 leden in den Raad van Arbitrage, die het algemeen bestuur vormt, terwijl het Dagelijksch Bestuur bestaat uit den Voorzitter en twee leden. Thans wordt dit gevormd door den Voorzitter van den Raad, den heer Ir. B. M. Gratema te 's-Gravenhage, en de heeren Ir. L. H. N. Dufour te 's-Gravenhage en Ir. S. H. Stoffel te Delft.

De Raad wordt bijgestaan door een rechtsgeleerden secretaris, die tevens ambtshalve secretaris is van ieder scheidsgerecht. Als zoodanig werd benoemd de heer Mr. W. F. Wery.

De werkzaamheid van den Raad strekt zich uit tot geschillen in de Metaalnijverheid en -Handel, waaronder ook wordt begrepen de Metaalnijverheid en -Handel, die zich meer speciaal beweegt op het gebied der electrotechniek. Uitgezonderd alleen zijn zuivere arbeidsgeschillen, dus geschillen tusschen arbeider en werkgever.

Het aantal scheidslieden bedraagt een of drie al naar gelang het geschil loopt over een som beneden of boven de f 2000, van welke bepaling echter met onderling goedvinden kan worden afgeweken.

De benoeming van scheidslieden geschiedt uit de Commissie van Arbitrage door partijen in onderling overleg. Wanneer zij echter in deze niet tot overeenstemming kunnen komen, geschiedt de benoeming door het Dagelijksch Bestuur van den Raad, dan echter van alle scheidslieden en niet alleen van dengene waarover geen overeenstemming bestaat.

De Raad van Arbitrage geeft in verband met een en ander in overweging onderstaande clause in contracten op te nemen:

1. Alle geschillen en vorderingen, (daaronder begrepen die geschillen, welke slechts door een der partijen als zoodanig worden beschouwd, alsook het enkel uitblijven eener betaling) welke naar aanleiding van deze overeenkomst tusschen partijen mochten ontstaan, of naar aanleiding van overeenkomsten, welke daarvan het uitvloeisel mochten zijn, zullen met uitsluiting van den gewonen rechter worden onderworpen aan het oordeel van een scheidsgerecht. Dit scheidsgerecht wordt benoemd overeenkomstig de Statuten van den Raad van Arbitrage voor Metaalnijverheid en -Handel, en doet met inachtneming van de Statuten van dien Raad uitspraak.

Voor bestekken daaraan nog toe te voegen:

2. De onderwerping van een geschil aan het oordeel van het scheidsgerecht geeft den aannemer niet de bevoegdheid de werkzaamheden te staken.

Staking der werkzaamheden door den aannemer geeft de directie het recht, om nadat de aannemer behoorlijk is aangemaand in de werkzaamheden voor diens rekening te voorzien, behoudens de verrekening, waartoe het scheidsgerecht den aanbesteder eventueel zal verplichten. Gecollationneerd bericht per telegraaf of bericht per aangeteekenden brief geldt als behoorlijke aanmaning.

3. Wanneer door het oponthoud, verbonden aan de scheidsrechterlijke beslissing, nadeel wordt veroorzaakt, kan het scheidsgerecht bepalen, dat door de partij, die in het ongelijk wordt gesteld, dat nadeel zal worden vergoed.

De Secretaris Mr. W. F. Wery, Frankenstraat 102, te 's-Gravenhage, is gaarne bereid omtrent den Raad inlichtingen te verschaffen, alsmede de verschillende drukwerken van den Raad toe te zenden.

BOEKAANKONDIGING.

Die Englische Kriegsgefahr-Versicherung in der See-Versicherung, door Otto Pauly. Berlijn 1919.

Voor de reeks van „Arbeiten zum Handels-Gewerbe- und Landwirtschaftsrecht“, die uitgegeven wordt door Prof. Heymann te Berlijn, heeft de heer Otto Pauly, assurantiemakelaar te Hamburg, een boek geschreven over de Engelse molestverzekering, een geschrift, dat ook hier de aandacht verdient. Zij, die zich interesseeren voor het Engelse verzekeringsrecht, zullen het van hun gading vinden, doch ook tegenover de leken op dit gebied mag deze uitgave worden vermeld. Een compilatie van rechtsregels en gebruiken, samengesteld door iemand „uit de praktijk“, verdient al op

zichzelf waardering, en een in 1918 geschreven Duitse studie over de Engelse Zeeverzekering getuigt bovendien van energie en van een frisse koopmanskijsk.

Wie zich, in Nederland, op de hoogte wil stellen van het Engelse assurantierecht, zal daartoe niet in de eerste plaats een Duits werk opslaan. Toch is het ook voor ons belangrijk om de Engelse bepalingen eens te zien door de bril van een Duitse koopman, en bovendien vormt het boek van Pauly een zo zorgvuldig samengestelde verzameling van gegevens, op de Engelse molestverzekering betrekking hebbend (wetgeving, rechtspraak, gebruiken), dat het aan menige vakman hier te lande diensten zou kunnen bewijzen. Het gehele geschrift is sober gesteld; het gaat niet ver beneden de oppervlakte, maar het geeft blijk door een kenner van het vak geschreven te zijn.

In zijn inleiding voorspelt de schrijver, dat de Engelse handelsgebruiken in de toekomst ruime toepassing zullen vinden, en hij veronderstelt daarom dat zijn land- en vakgenoten voor zijn onderwerp belangstelling zullen koesteren. Hij beperkt zich tot de molestverzekering, omdat de behandeling van het Engelse verzekeringsrecht als geheel, te omvangrijk zou worden en ook omdat daarvoor misschien niet voldoende belangstelling zou bestaan.

Deze redeneering doet vreemd aan. Want als men een ruime toepassing verwacht van de Engelse handelsgebruiken, dan moet men toch al een zwarte pessimist zijn om daarbij inzonderheid aan de molestverzekering te denken. Het is alsof men tot beter begrip van hetgeen de techniek ons bij de wederopbouw van de wereld brengen zal, studie ging maken van de verschillende soorten van afweergeschut tegen vliegtuigen. Had de schrijver niet op deze wijze de keuze van zijn onderwerp gemotiveerd, men zou over zijn keuze volstrekt niet verwonderd geweest zijn. Er is alle aanleiding juist nu over molestverzekering te schrijven en daarover gegevens te verzamelen. Immers de stof ligt opgehoopt vóór ons, in hoeveelheden als wij nooit te voren hebben gezien, en uit wetenschappelijk en historisch oogpunt is het voor de bewerking van deze materie zeker het goede ogenblik. Doch hoe dan ook deze uitgave gemotiveerd moge zijn, van waarde is hij zeker. Ook van praktische waarde. Want de grondslag van het geschrift is het Engelse assurantierecht, en tot het beter begrip van dit recht kan ook dit werkje bijdragen, al komen zijn illustraties alle uit het gebied der molestverzekering.

R. M.

Die Nationalisierung der Kriegsmilliarden, von Heinrich Dietzel. Tübingen, J. C. B. Mohr, 1919, 37 pag.

In deze brochure (Eine Behandlung des von der Breslauer Fakultät der Rechts- und Staatswissenschaften gestellten Themas: „Wahres und Falsches an der zurzeit viel gebrauchten Redewendung „Das Geld bleibt im Lande“)“ levert de bekende hoogleraar Heinrich Dietzel uit Bonn een zeer te waardeeren bijdrage tot den nog steeds niet geluwend strijd over de financiering van den oorlog. Het gaat hier om de voor- en nadeelen, die er voor Duitschland uit voortsporen, dat de oorlogsleeningen geheel in het binnenland geplaatst werden; de bespreking van de vraag, in welke mate de oorlog door leeningen en belastingen gefinancierd moest worden, blijft in dit geschrift achterwege.

Scherp wordt door Dietzel de meening afgekeurd, welke zegt, dat „die Milliarden strömen nur aus einer Hand in die andere... in breitem und schnellem Strome vom Staate zu den Einzelnen... Immer dieselben Mittel können so vom Staate in bestimmten kurzen Fristen für seine Bedürfnisse von neuem herangezogen werden. Es kommt nur darauf an, diesen Umlauf in seiner Geschlossenheit und Geschwindigkeit zu erhalten; dann ernährt der Krieg sich selbst für fast unbegrenzte Zeit...“ (blz. 4.) Zeer terecht stelt Dietzel daartegenover zijn eigen mee-

ning, die een geheel ander beeld geeft. „Je länger der Krieg dauert, desto schwerer wird, wenn auch alles Geld im Lande bleibt, die Volkswirtschaft betroffen. Der Krieg ernährt sich nicht selbst; er ernährt nur eine Minderheit auf Kosten des Rests.

„Je länger der Krieg dauert, desto grösser wird die Quote der nationalen Arbeit, welche direkt oder indirekt, an der Front oder hinter der Front, gebunden wird für einen unproduktiven Zweck. Desto mehr sinkt das derzeitige Realeinkommen des Volks. Desto mehr schwindet auch sein Realvermögen ein.... Je mehr aber das Realvermögen einschwindet, desto mehr geht auch das Realeinkommen der Zukunft herab. Je länger der Krieg dauert, desto ärmer wird das Volk.“ (blz. 9 en 10.)

In korte trekken wordt uiteengezet hoe de productie van Duitsland om in de oorlogsbehoeften te voorzien in geheel nieuwe banen gedreven moest worden, terwijl Engeland, als gevolg van de plaatsing van een deel zijner oorlogsleeningen in den vreemde, veel oorlogsbenodigdheden uit het buitenland betrekken kon. Hierdoor bleven die takken van productie, welke voor den oorlog de basis van Englands economische kracht waren, veel meer op peil, dan de overeenkomstige Deutsche industrieën.

De arbeidsinspanning is op die wijze in Engeland even groot als in Duitsland, doch alleen met dit verschil, „dass Deutschlands Arbeitsenergie sich leider im allgemeinen schlechter lohnt, als die Englands,“ zooals Dietzel het uitdrukt. (blz. 14.)

Door dit verschijnsel is ook te verklaren, dat de verschuiving der vermogensverhoudingen, wellicht het gevaarlijkste economische gevolg van den oorlog, in Duitsland sterker tot uitdrukking kwam dan elders.

Na een bespreking van de beteekenis van de besparing op het gebruik van misbare vreemde artikelen en van de „Ersatzstoffe“, komt Prof. Dietzel tot de conclusie, dat de „Nationalisierung der Kriegsmilliarden“ een zeer ongunstig verschijnsel voor Duitsland was.

ONTVANGEN:

Jaarverslag 1919 van de Kamer van Koophandel en Fabrieken te Rotterdam.

„Les Indes Hollandaises“. Revue commerciale et économique, publiée deux fois par mois. Editeur-Directeur A. A. v. d. Kolk, Buitenzorg. No. 1, 15 Dec. 1919.

Een nieuw koloniaal blad, dat tweemaal per maand zal verschijnen en waarvan het eenig doel is, blijkens een bijgaand prospectus, propaganda te voeren voor het aanknoopen van betrekkingen tusschen N.-I. en het buitenland, waarmede in 't bijzonder Frankrijk wel bedoeld zal zijn. De artikelen zijn in verband hiermede van inlichtenden aard. De directeur-eigenaar van het „Nieuws v. d. Dag v. Nederl.-Indië“, vestigt de aandacht der Fransche industrie, waarvan het product volgens hem „est et restera le premier du monde,“ op N.-I. als afzetgebied. Verder bevat het goed geïllustreerde blad noteringen van goederen en wisselkoersen.

INGEZONDEN STUKKEN.

DE DIVIDEND- EN TANTIEME BELASTING.

Naar aanleiding van de beschouwing van den heer J. H. Rosenboom in het vorig nummer, zou ik willen voorstellen eerst een normale berekening te analyseren, teneinde de oplossing van het abnormale geval te vinden. Een normale berekening doet zich voor bij een voor tantième-uitkeering beschikbare som van f 750.

De berekening is dan deze:

den tantièmist komt toe	$\frac{100}{109,05}$	maal f 750,—	is f 687,76
derhalve aan den fiscus	9,05 % v.	„ 600.—	is „ 54,30
			f 742,06
zoodat nog overblijft			„ 7,94

hetwelk aan den tantièmist kan worden uitgekeerd zonder dat dit de belasting verhoogt: hij krijgt dan immers f 695,70. Mocht het restant zoo groot zijn, dat het, bij geheele uitkeering aan den tantièmist het genotene zou doen stijgen boven het naastliggende veelvoud van f 100 dan zal men het aan den tantièmist uit te keeren bedrag moeten beperken tot op f 0,01 onder dat veelvoud. Er kan dan in enkele gevallen nog een „onverdeelbaar“ restant overblijven, dat niet uitgekeerd kan worden omdat de over het volgende honderdtal verschuldigde belasting niet beschikbaar is. Dit onverdeelbare restant, dat nooit grooter zou kunnen zijn dan f 9,05, zou dan aan de N. V. ten goede moeten komen als onverdeelde winst (of onverdeelde tantièmes).

Bij een beschikbaar bedrag van f 650 krijgt men dus:

tantièmes	$\frac{100}{109,05}$	× f 650,—	f 596,06
fiscus 5 × f 9,05			„ 45,25
				f 641,31

Van het restant ad f 8,69 kan dan nog f 3,93 aan den tantièmist komen, die dus f 599,99 ontvangt, terwijl f 4,76 op „onverdeelde tantièmes“ worden geboekt. Dit kan desnoods met het geheele bedrag van f 8,69 geschieden, maar dit lijkt mij minder juist.

B. SCHENDSTOK JR.

N a s c h r i f t. Naar mijne meening geven bovenstaande beschouwingen geen oplossing van de moeilijkheid. De tantièmist toch heeft recht op uitkeering van het hem bij de statuten toegekend tantième, verminderd met het bedrag der belasting. De N. V. mist de bevoegdheid daarvan een gedeelte in te houden ten bate van de winst, resp. van de tantièmes van een volgend jaar, zooals wordt voorgesteld.

J. H. ROSENBOOM.

's-Gravenhage, 2 Maart 1920.

MAANDCIJFERS.

NEDERLANDSCHE HANDELSSTATISTIEK.

Hierachter vindt men opgenomen de cijfers van in- en uitvoer in Nederland gedurende de maanden Juli tot en met December 1919, waarnaast ter vergelijking de overeenkomstige cijfers voor 1918 zijn afgedrukt, voor beide jaren samengesteld aan de hand van de maandelijksche publicaties door het Centraal Bureau voor de Statistiek uitgegeven. De getallen zijn afgerond op duizenden kilogrammen.

Tengevolge van de wijziging in de opstelling der statistiek, was het niet mogelijk de oude groepeerings der artikelen geheel te behouden.

„Garens van wol en van wol met andere bestanddeelen“ waren niet te splitsen. Wellicht heeft men hier met een wat juister omschrijving te doen. Hetzelfde is het geval met „gedistilleerd en spiritus“. „Hout“ omvat thans ook (het onbelangrijke) verfhout. Wegens de ver doorgevoerde specificatie werd alleen het belangrijkste leder-artikel nl. „zooller“ opgenomen. Vervallen is de groep „Chemische producten“, die een zeer groot aantal minder omvangrijke artikelen omvat en in haar plaats zijn gekomen „Soda en potasch“. Eveneens verviel „Manufacturen n. a. g.“, aangezien thans alle manufacturen gespecificeerd worden opgegeven. „Cacao en Chocolade“ werden als producten, waartusschen geen scherpe grens te trekken is, samengevoegd, terwijl „Weefsels en Stoffen van laken“ en „ibidem van flanel“ vervangen werden door „Weefsels en Stoffen van wol“ volgens de nieuwe opstelling der statistiek. Nieuw zijn „Cacao's en „Oud ijzer“.

In de volgende aflevering hopen wij de voor het geheele jaar samengestelde en groepsgewijze berekende cijfers op te nemen.

Afgerond in duizenden kilogrammen.

Artikelen	JULI				AUGUSTUS				SEPTEMBER			
	Invoer		Uitvoer		Invoer		Uitvoer		Invoer		Uitvoer	
	1918	1919	1918	1919	1918	1919	1918	1919	1918	1919	1918	1919
Aardappelen ..	4	2.607	12.568	54.740	0	25	198	63.140	1	15	22	961
Aardappelmeel ..	0	25	0	1.694	0	290	0	1.010	1	0	0	699
Aardew. en porsl. geen tegels	981	1.095	260	3.182	969	1.606	317	4.717	755	2.074	354	3.924
Bier	11	10	4	1.131	11	9	1	1.565	21	22	6	1.422
Boter	2	0	0	1.599	0	0	0	543	0	0	0	2.098
Cacao en choc. ..	0	144	0	1.134	31	138	0	2.110	0	24	0	2.239
Cacaoboonen ³⁾ ..	—	4.672	—	49	—	4.508	—	456	—	7.129	—	433
Cement en tras ..	12.044	20.965	2	0	11.348	31.965	0	2	12.569	31.661	1	4
Chilisalpeteer ...	0	2.288	0	0	0	260	0	0	0	254	0	0
Copra	0	9.475	0	0	0	15.258	0	0	0	13.855	0	0
Eieren	0	0	0	0	0	0	0	5	0	28	0	1
Garens v. katoen	5	2.262	1	81	0	2.562	0	76	39	2.385	0	156
„ v. wol ¹⁾	0	100	0	67	0	105	0	26	0	87	0	4
„ v. vlas, henn.	79	34	5	11	16	75	0	10	51	147	5	1
Gedist. en spir. ...	11	182	1.019	1.537	5	244	188	1.849	8	279	487	2.865
Gerst	200	39.176	0	0	200	41.664	0	0	550	7.334	0	17
Gist	0	5	118	90	0	0	129	138	0	0	110	149
Glas en glaswerk	1.074	653	921	3.222	1.269	1.625	169	4.373	1.066	2.006	367	4.207
Haver	0	12.288	0	4	0	4.052	0	1.457	0	4.783	0	79
Hout	63.025	67.652	0	8.361	18.980	122.270	0	4.062	87.845	138.130	130	4.581
Huiden en vellen	0	1.782	88	1.733	15	2.085	0	3.248	0	1.831	347	4.826
Kaarsen	0	14	0	1	0	22	0	36	0	11	0	102
Kaas	0	0	1.091	1.919	0	1	911	1.273	0	0	323	211
Katoen ²⁾ en afv.	188	4.340	0	309	0	3.156	0	496	0	4.662	0	694
Kinabast	17	0	26	6	0	0	5	6	0	0	23	7
Kleurst. en verfw.	1	2.013	0	1.675	2	3.954	0	1.474	3	2.781	1	1.153
Klinknagels enz.	175	542	3	27	75	520	0	145	113	884	0	78
Koffie	45	8.516	0	285	688	7.828	0	2.095	1.266	4.566	0	2.728
Koper en koperw.	22	1.318	0	42	70	863	0	50	27	801	0	36
Lijnolie	0	142	1	1.750	1	1	0	1.108	8	25	0	1.991
Lijnzaad	0	1.530	0	152	0	27.849	0	0	0	16.966	0	0
Lood en loodwerk	0	1.439	0	20	0	1.341	0	117	100	357	0	127
Machines	2.651	7.813	449	1.738	2.352	8.970	75	1.670	2.581	11.297	292	2.401
Mais ³⁾	3.342	25.668	0	0	1.161	404.092	0	0	0	20.806	0	268
Man. modewaren	67	98	0	20	34	132	0	19	46	133	0	22
„ onderkleeding	4	166	0	27	8	103	0	65	5	153	0	41
„ dekens v. wol	0	0	1	1	0	1	0	5	0	1	0	4
Marg. geen ruwe	0	2	0	5.427	0	228	1	4.929	0	0	1	7.443
Palmpitten	0	0	0	0	0	2.526	0	0	100	6.328	0	0
Papier	586	1.761	8.887	14.223	608	2.309	3.704	13.545	870	3.414	7.248	15.164
Petroleum	12	25.545	1	4	0	0	1	8.225	5	21.730	0	4.177
Rails enz.	37	10.404	0	18	59	6.016	0	2.808	174	7.416	0	142
Rijst	0	218	1	0	0	6.380	0	0	0	559	0	0
Rijv. en onderd.	18	309	0	9	27	359	0	22	37	487	0	21
Rogge ³⁾	6.107	7.570	0	0	3.060	5.900	0	0	5.664	710	0	61
Runderen ⁵⁾	0	18	0	4.864	0	0	0	5.662	0	0	0	1.383
Schape ⁵⁾	0	0	0	908	0	0	0	2	0	5	0	0
Sig. en sigaretten	0	375	20	1.271	1	203	111	1.501	0	418	57	934
Soda en potasch	—	2.439	—	15	—	3.775	—	5	—	2.778	—	54
Staal- en ijzerw. ⁶⁾	2.296	8.193	101	697	2.402	9.335	63	3.462	2.223	10.572	0	1.617
Steenkolen enz. ⁴⁾	27.668	513.626	12.005	6.138	76.389	274.026	6.561	5.813	134.223	242.344	18.936	7.539
Suiker, basterd ..	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
„ beetw. (ruwe)	0	0	0	0	0	0	0	202	0	0	0	1.697
„ riet (ruwe) ..	0	9.539	0	0	0	11.427	0	2.334	0	2.717	0	10
Tabak	0	12.400	0	1.000	10	11.947	0	4.265	141	15.697	0	5.072
Tarwe ³⁾	9.815	21.907	35	4	5.594	29.272	14	1	7.141	30.004	27	1
Thee	0	3.044	0	706	0	3.469	0	1.233	0	5.235	0	12.35
Tinblokken	0	360	0	0	0	149	0	49	0	485	0	3
Varkens ⁵⁾	0	0	0	6	0	0	0	102	0	0	0	23
Visch	136	513	63	13.681	2	1.675	90	20.017	484	1.463	14	31.150
Vlas	0	0	0	644	0	0	0	254	0	8	0	948
Vleesch	0	1.951	49	3.761	2	5.775	0	2.629	1	5.100	0	753
Vruchten ⁷⁾	15	569	1.459	10.649	2	797	8	11.940	5	1.732	0	8.501
Wijn	71	2.520	9	401	471	2.602	0	634	924	2.045	1	1.129
Wol	68	1.859	0	33	0	814	0	323	0	566	0	503
Weefs. en stoff. van zijde	24	60	0	3	2	48	0	1	3	21	0	1
„ van katoen ..	58	485	41	900	8	407	5	998	5	418	1	880
„ v. vlas, henn.	0	11	0	3	0	5	0	2	0	16	0	1
„ v. wol	0	156	0	231	0	192	0	218	0	255	0	71
IJz. en staal (ruw)	2.830	3.635	0	0	1.360	2.052	0	110	951	4.200	0	280
„ plaat en smeed	9.334	42.870	1	31	7.626	41.630	0	215	8.921	38.395	7	327
„ buizen	1.607	2.220	0	86	584	3.882	5	194	807	2.612	0	38
Oud ijzer	—	3.911	—	14.489	—	1.718	—	15.381	—	1.687	—	13.131
Zink en zinkwerk	3	554	0	268	0	1.389	0	575	1	1.598	0	456
Zoolleer	0	1.025	0	25	0	892	0	1	0	393	0	3
Zout	12.659	8.304	0	746	10.004	22.510	0	413	14.951	19.082	0	281

¹⁾ En van wol met andere bestandd. ²⁾ Ruwe. ³⁾ Incl. bloem en meel naar verhoud. 3 : 4. ⁴⁾ Omvat ook bruink., cokes en brikett. van bruink. en steenk. ⁵⁾ Stuks. ⁶⁾ Zie ook IJzer. ⁷⁾ Ook gedr., maar geen zuidvruchten. ⁸⁾ Vorig jaar niet afz. opgegeven.

Afgerond in duizenden kilogrammen.

OCTOBER				NOVEMBER				DECEMBER				Artikelen
Invoer		Uitvoer		Invoer		Uitvoer		Invoer		Uitvoer		
1918	1919	1918	1919	1918	1919	1918	1919	1918	1919	1918	1919	
5	42	7	2.937	2	2	19	33.600	0	80	10	58.545	Aardappelen ...
0	275	2	791	0	0	0	1.507	0	0	0	5.495	Aardappelmeel ..
502	2.102	925	2.988	365	2.498	133	3.226	469	2.542	159	2.485	Aardew. en porsl. geen tegels
3	20	2	1.601	1	100	5	1.568	1	172	240	1.349	Bier
0	1	0	2.260	0	237	0	445	0	36	23	1.256	Boter
0	41	0	3.029	0	65	117	2.270	0	177	144	1.593	Caçao en choc.¹)
—	5.291	—	982	—	3.836	—	670	—	2.500	—	310	Caçao-boonen.²)
11.211	39.835	0	0	14.865	33.720	0	4	14.425	34.093	0	9	Cement en tras.
0	25	0	5	0	7	0	0	0	14.485	0	0	Chilisalpeter ..
0	6.934	0	0	0	19.820	0	29	0	3.388	0	0	Copra
0	32	0	1	0	5	0	2	0	0	0	1	Eieren
20	2.912	0	191	0	2.790	0	148	2	2.860	5	102	Garens v. katoen „ v. wol¹)....
0	147	0	4	0	170	0	0	0	241	0	0	„ v. vlas, henn.
24	118	2	3	9	108	1	8	6	69	4	20	Gedistill. en spir.
2	897	402	2.324	1	784	242	2.438	25	817	531	1.742	Gerst
0	104	0	52	500	1.229	2	243	0	263	0	397	Gist
0	0	120	176	0	0	102	196	0	0	124	218	Glas en glaswerk
1.255	2.275	483	4.031	755	1.867	987	4.032	1.116	2.345	328	4.573	Haver
0	1.267	0	0	0	2.668	3	0	1	3.535	3	210	Hout
113.081	99.203	62	7.119	85.386	73.126	0	3.846	111.860	91.313	0	5.672	Huiden en vellen
0	1.765	0	2.053	1	1.469	20	1.961	44	2.745	0	1.871	Kaarsen
0	14	0	408	0	2	0	508	1	21	0	201	Katoen²) en afv.
0	2	61	823	0	6	4	1.396	0	10	14	1.993	Kinabast
0	3.607	0	879	0	1.945	0	703	0	3.294	0	821	Kleurst. en verfw.
0	24	4	19	0	41	2	24	0	64	1	31	Klinknagels enz.
3	1.885	0	684	6	1.219	1	637	3	1.490	0	1.481	Koffie
337	906	0	101	578	833	2	204	484	1.183	1	107	Koper en koperw.
288	4.221	0	3.357	12	4.015	0	2.735	301	3.324	0	1.587	Lijnolie
37	703	0	30	51	531	0	100	4	550	0	19	Lijnzaad
6	12	0	4.250	0	3	0	3.514	0	41	70	1.963	Lood en loodwerk.
0	17.706	0	0	0	16.016	0	2	80	4.829	0	1.002	Machines
0	891	0	11	0	1.206	0	7	0	671	0	505	Mais³)
3.208	12.026	140	1.591	2.478	10.306	208	16.965	2.607	10.613	796	1.968	Man. modewaren
0	16.662	0	320	0	53.849	0	20	1.000	48.477	0	412	„onderkleding
35	184	0	26	24	221	0	63	27	224	0	13	„dekens v. wol
0	220	0	1.236	0	216	0	53	0	239	0	22	Marg. geen ruwe
0	1	0	1	0	2	0	1	0	1	0	0	Palmpitten
0	15	1	11.919	0	0	0	12.897	0	12	2	10.279	Papier
0	3.954	0	0	0	4.342	0	0	0	2.350	0	0	Petroleum
1.910	5.511	4.103	22.729	4.298	4.917	3.737	17.668	2.598	5.873	4.228	15.002	Rails enz.
17	18.997	1	1.623	0	3.715	2	45	3	29.529	0	15	Rijst
11	7.873	0	192	300	6.175	0	641	157	9.577	111	446	Rijw. en onderd.
4	754	0	0	0	753	0	1	4	328	0	0	Rogge³)
20	579	0	49	26	499	0	56	21	491	0	61	Runderen⁴)
1	491	0	4.969	1	10.486	0	6.328	0	508	0	908	Schapen⁵)
0	0	0	550	22	0	0	203	0	6	15	349	Sig. en sigaretten
0	4	0	0	0	30	0	6	0	0	0	1	Soda en potasch
0	468	47	1.358	0	389	69	581	0	665	697	423	Staal- en ijzerv.⁶)
—	3.898	—	42	—	1.824	—	59	—	982	—	35	Steenkolen enz.⁷)
2.955	11.298	106	2.317	2.183	10.352	40	1.438	2.433	10.380	428	915	Suiker, basterd .
104.931	349.388	8.960	23.679	46.591	396.127	16.451	20.504	35.229	206.471	5.554	7.569	„ beetw. (ruwe)
0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	„ riet (ruwe) ..
3	5.198	0	149	0	6.664	0	371	0	2.374	0	0	Tabak
123	17.922	0	6.881	1	13.584	0	5.052	0	19.765	0	3.935	Tarwe⁸)
23	63.476	15	250	1	48.367	13	255	38.202	38.986	1	44	Thee
506	2.434	0	1.557	134	1.185	0	1.414	0	2.844	0	1.584	Tinblokken
0	75	0	194	0	303	0	267	0	1.287	0	253	Varkens⁹)
0	8	0	27	0	3	0	11	0	4	0	5	Visch
268	825	7	32.823	3.368	537	4	25.087	6.320	164	58	14.536	Vlas
0	40	0	1.431	0	64	0	605	0	12	0	959	Vleesch
0	2.917	3	3.784	0	4.493	2	1.722	0	1.931	6	4.097	Vruchten¹⁰)
1	1.960	0	15.328	0	491	1	14.796	0	648	16	4.017	Wijn
603	2.070	0	829	340	1.818	0	757	560	1.629	102	288	Wol
0	978	0	412	0	1.739	0	452	0	1.015	0	359	Weefs. en stoff. van zijde
28	10	0	0	26	14	0	2	-2	18	0	2	„ van katoen .
49	444	1	1.747	16	577	2	1.249	5	607	197	1.231	„ v. vlas, henn.
0	10	0	2	0	10	0	1	0	16	1	5	„ v. wol
0	273	0	572	0	339	0	72	0	321	0	79	IJz. en staal(ruw)
1.510	3.926	0	0	3.945	4.012	5	80	2.512	3.264	23	0	„ plaat en smeed
9.380	46.852	0	632	5.354	39.155	0	597	5.266	30.088	0	594	„ buizen
594	3.954	0	39	806	4.139	0	27	547	4.201	17	41	Oud ijzer
—	3.069	—	9.694	—	2.586	—	11.180	—	1.155	—	9.971	Zink en zinkwerk
0	1.334	0	481	36	835	52	819	8	646	17	522	Zoolleer
0	397	0	0	0	184	0	91	0	107	0	9	Zout
6.949	22.511	0	420	8.570	12.670	0	434	8.053	8.367	0	817	

¹) En van wol met andere bestandd. ²) Ruwe ³) Incl. bloem en meel naar verhoud. 3:4. ⁴) Omvat ook bruink., cokes en brikett. van bruink. en steenk. ⁵) Stuks. ⁶) Zie ook IJzer. ⁷) Ook gedr., maar geen zuidvruchten. ⁸) Vorig jaar niet afz. opgegeven.

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned.	Disc. Wissels. 4½	1 Juli '15	Zweeds. R.ksbk 6	12 Juni '19
Bk.	Bcl.Binn.Eff. 4½	1 Juli '15	Bk.v. Noorw. 6-6½	18 Dec. '19
Bk.	Vrsch. in R.C. 5½	19 Aug. '14	Zwits. Nat. Bk. 5	21 Aug. '19
Bk. van Engeland	6	6 Nov. '19	Belg. Nat. Bk. 3½	6 Oct. '19
Duitsche Rijksbk.	5	23 Dec. '14	Bank v. Spanje 5	12 Nov. '19
Bk. van Frankrijk	5	21 Aug. '14	Bank v. Italië 5	10 Jan. '18
Oostenr. Hong. Bk.	5	12 Apr. '15	F. Res. Bk. N.Y. 4½-5½	—
Nat. Bk. v. Denem.	7	21 Nov. '19	Javasche Bank 3½	1 Aug. '09

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen Part. disconto	Berlijn Part. disconto	Parijs Part. disconto	N. York Call-money
	Part. disconto	Prolon-gatte				
6 Mrt. '20	3½-¾	3½	5½	4-¾	—	8-9 1)
1-6 M. '20	3½-¾	3½-1½	5½-6	4-¾	—	8½-10
23-28 F. '20	3½-¾	3-1½	5½-6	4-¾	—	5½-15
16-21 „ '20	3½-¾	3¾-4	5½-¾	4-¾	—	5½-7
3-8 M. '19	3½-¾	3¾-4	3½-¾	4-¾	—	4½-5
4-9 M. '18	2½-¾	4½-1½	3½-¾	4-¾	—	2-6
20-24 Juli '14	3½-¾	2½-¾	2½-¾	2½-¾	2¾	1½-2½

1) Noteering van 5 Maart. 2) Het particulier disconto der gemeentewissels was in de afgeloopen week 1½-¾ pCt. hooger.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

De wisselmarkt was deze week zeer bewogen. Onder groote omzettingen liep de koers van Londen op van 9.25 tot 10.—. Ook in Marken was de handel zeer levendig. Aanvankelijk kwam er niet veel verandering in den koers, maar Zaterdag en heden kwam er plotseling een belangrijke stijging, zoodat tot 3.25 verhandeld werd. Parijs en België waren aanvankelijk eveneens zonder veel verandering, maar ook hier liepen de koersen Vrijdag en Zaterdag belangrijk op. Weenen regelmatig flink gezocht, oplopend van 1.02½ tot 1.17½. Skandinavie was bijna doorlopend ongeveer in overeenstemming met Londen; Stockholm 50.80—53.50, Kopenhagen 40.80—43.30, Christiania 46.60—48.—. Zwitserland en Spanje eveneens vaster, vooral in het laatst der week. Dollars iets teruglopend 2.73—2.71, maar heden zeer gezocht 2.74½. Buenos Aires vast ca. 1.20. Finland ca. 13.—. Warschau 2.—. Praag 2.95. Budapest 1.— a 1.05.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Parijs *)	Berlijn *)	Weenen *)	Brussel **)	New York (**)
1 Mrt. 1920..	9.28½	19.25	2.75	1.05	19.85	2.72¾
2 „ 1920..	9.40	19.35	2.77½	1.10	20.—	2.71
3 „ 1920..	9.36½	19.20	2.75	1.07½	19.92½	2.72¾
4 „ 1920..	9.48	19.27½	2.75	1.07½	19.97½	2.72
5 „ 1920..	9.75	19.70	2.82½	1.10	20.50	2.71½
6 „ 1920..	9.93	19.92½	2.97½	1.20	—	—
Laagste d. w. 1)	9.24	19.05	2.70	1.—	19.80	2.70¼
Hoogste „ „ 1)	10.—	19.95	3.02½	1.22½	20.95	2.73¾
28 Febr. 1920..	9.25½	19.20	2.72½	1.05	19.72½	2.73¾
21 „ 1920..	9.25½	20.25	2.87½	1.05	21.05	2.69
Muntpariteit..	12.10½	48.—	59.26	50.41	48.—	2.48¾

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.
1) Particuliere opgave. 2) Noteering van 27 Febr. 3) idem van 20 Febr.

Data	Stock-holm *)	Kopen-hagen *)	Chrs-tiania *)	Zwitser-land *)	Spanje 1)	Bataala 1) telegrafisch
1 Mrt. 1920	50.85	40.75	46.60	44.—	47.25	101¾
2 „ 1920	51.25	41.30	46.60	44.40	47.50	101¾
3 „ 1920	51.10	41.20	46.70	44.35	47.30	101¾
4 „ 1920	51.45	41.25	46.85	44.55	47.50	101¾
5 „ 1920	52.60	42.50	47.50	45.50	47.75	101¾
6 „ 1920	53.50	43.30	48.—	45.75	48.60	101¾
E'ste d. w. 1)	50.70	40.70	46.45	43.90	47.10	101¾
H'ste „ „ 1)	53.60	43.35	48.10	45.75	48.75	101¾
28 Febr. 1920	50.75	40.50	46.60	43.90	47.30	101¾
21 „ 1920	50.10	40.90	47.10	42.85	47.10	101¾
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Zicht Parijs (in frs. p. \$)	Zicht Berlijn (in ct. p. 4 Rm.)	Zicht Amsterd. (in cts. p. gld.)
6 Maart 1920	3 58.50	13.76	nom.	37¼
Laagste d. week	3 43.—	13.60	nom.	36¾
Hoogste „ „	3 66.—	14.22	nom.	37½
28 Febr. .. 1920	3 40.—	14.20	nom.	36¾
21 „ .. 1920	3 42.—	13.82	nom.	37¾
Muntpariteit..	4 86.67	5 18¼	95¼	40¼

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN.

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	21 Febr. 1920	28 Febr. 1920	1-6 Maart		6 Maart 1920
				Laagste	Hoogste	
Alexandrië..	Piast. p. £	97¼/16	97¼/16	97¼/16	97¼/16	97¼/16
*B. Aires 1)	d.p.gd.pes.	69¾	69¾	66	69½	66¾
Calcutta	sh/d.p.rup.	2/8	2/8	2/7	2/8¼	2/7½
Hongkong ...	id. p. \$	5/10	5/8	5/4	5/8	5/4
Lissabon	d.p.escudo	17	17	16½	17½	17¾
Madrid	Peset. p. £	19.63	19.57	19.58	20.60	20.51
*Montevideo 1	d.p.peso	72¼	71¼	71½	72¼	71¾
Montreal....	\$ per £	3.95	3.90	3.91	4.12	4.12½
*R.d.Janeiro.	d.p.milr.	18¾	18¾	18¾	18¾	18¾
Rome	Lires p. £	61.33	62.37	62.30	65.20	64.80
Shanghai ..	sh/d.p.tael	8/10	8/7	7/10	8/11	8/1
Singapore ..	id. p. \$	2¼/8	2¼/8	2/4	2¼/8	2¼/8
*Valparaiso..	d.p.pap.p.	15	15½	14½	14½	14½
Yokohama ..	sh/d.p.yen	2/10	2¼/8	2¼/8	2¼/8	2¼/8

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert.

NOTEERING VAN ZILVER.

	Noteering te Londen	te New York
6 Maart 1920.....	78¾	128¾
28 Febr. 1920.....	83¾	130
21 „ 1920.....	82¾	130
14 „ 1920.....	82	131
8 Mrt. 1919.....	47¾	101½
9 Mrt. 1918.....	42¾	85¾
20 Juli 1914.....	24¼	54¼

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 6 Maart 1920.

Activa.	
Binnenl. Wis- sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 182.992 984.50½ B.-bk. „ 877.252 17½ Ag.sch. „ 60.207.299,11½
	f 244.077.535,79½
Papier o. h. Buitenl. in disconto	—
Idem eigen portef.	f 54.605.590,—
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.	—
	„ 54.605.590,—
Beleeningen	H.-bk. f 91.287.782,89 incl. vrsch. B.-bk. „ 13.401.535.51½ in rek.-crt. Ag.sch. „ 89.391.154,83
op onderp.	f 194.080.473,23½
Op Effecten	f 192.256.673,23½
Op Goederen en Spec.	1.823.800,—
	„ 194.080.473,23½
Voorschotten a. h. Rijk	„ 12.376.541,47½
Munt en Muntmateriaal	—
Munt, Goud	f 56.411.480,—
Muntmat., Goud	„ 577.251.275,34½
	f 633.662.755,34½
Munt, Zilver, enz.	„ 9.601.332,81½
Muntmat., Zilver	„ —
	„ 643.264.088,16
Effecten	—
Bel.v.h. Res.fonds.	f 4.512.136,88
id. van 1/8 v. h. kapit.	„ 3.908.012,74½
	„ 8.420.149,62½
Geb.en Meub. der Bank	„ 3.312.000,—
Diverse rekeningen	„ 36.276.537,79
	f 1.196.412.916,08
Passiva.	
Kapitaal	f 20.000.000,—
Reservefonds	„ 5.000.000,—
Bankbiljetten in omloop	„ 1.022 000 335,—
Bankassignatiën in omloop	„ 1.792.315,19½
Rek.-Cour. } Het Rijk f —	
saldo's: } Anderen „ 127.354.616,67	
	„ 127.354.616,67
Diverse rekeningen	„ 20 265 649,21½
	f 1.196.412.916,08

NED. BANK 6 Maart 1920 (vervolg).

Beschikbaar metaalsaldo..... f 412.534.366,50
 Op de basis van $\frac{1}{5}$ metaaldekking „ 182.304.913,13
 Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop
 dan waartoe de Bank gerechtigd is .. „ 2.062.671.830,—

Verschillen met den vorigen weekstaat:

	Meer	Minder
Disconto's	2.069.745,48	
Buitenlandsche wissels.....		177.000,—
Beleeningen		5.744.333,34 $\frac{1}{2}$
Goud	421.841,84 $\frac{1}{2}$	
Zilver	221.589,49	
Bankbiljetten		4.548.820,—
Part. Rek.-Crt. saldo's		775.054,95 $\frac{1}{2}$

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeschebare schulden
6 Mrt. 1920	633.663	9.601	1.022.000	129.147
28 Febr. 1920	633.241	9.390	1.026.549	130.520
21 „ 1920	632.984	9.088	1.012.457	136.473
14 „ 1920	632.789	8.797	1.025.965	121.093
7 „ 1920	632.259	8.481	1.030.692	91.402
8 Mrt. 1919	676.947	9.347	1.009.168	71.281
9 Mrt. 1918	722.096	7.225	859.317	65.835
25 Juli 1914	162.114	8.228	310.437	6.198

Data	Totaal bedrag disconto's	Hieraan Schatkistpromessen rechtstreeks	Beleeningen	Beschikbaar metaalsaldo	Dekningspercentage
6 Mrt. 1920	244.078	170.000	194.080	412.534	56
28 Febr. 1920	242.008	167.000	199.825	410.703	56
21 „ 1920	237.536	162.000	199.601	411.773	56
14 „ 1920	226.691	149.000	214.575	411.662	56
7 „ 1920	201.660	119.000	207.797	415.808	57
8 Mrt. 1919	101.841	65.000	189.577	470.053	64
9 Mrt. 1918	24.064	—	111.170	543.537	79
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	43.521 ¹⁾	75

¹⁾ Op de basis van $\frac{1}{5}$ metaaldekking.

Uit de bekendmaking van den Minister van Financiën blijkt, dat uitstonden op:

	28 Februari 1920	6 Maart 1920
Aan schatkistpromessen..	f 543.100.000,—	f 581.820.000,—
waarvan rechtstreeks bij de Ned. Bank geplaatst ..	„ 167.000.000,—	„ 170.000.000,—
Aan schatkistbiljetten ..	„ 98.951.000,—	„ 72.061.000,—
Aan zilverbons	„ 43.125.662,25	„ 44.157.983,75

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegraphisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Bankbiljetten	Andere opeschebare schulden
14 Febr. 1920.....	***	***	414.500	
7 „ 1920.....	***	***	407.000	
31 Jan. 1920.....	***	***	408.000	
17 Jan. 1920.....	172.009	2.913	314.906	103.665
10 „ 1920.....	173.591	3.288	317.695	95.409
3 „ 1920.....	172.284	3.171	311.811	100.418
27 Dec. 1919.....	171.976	3.075	310.842	103.966
15 Febr. 1919.....	122.444	12.245	207.128	119.302
16 Febr. 1918.....	86.643	20.241	170.100	62.581
25 Juli 1914.....	22.057	31.907	110.172	12.634

Data	Disconto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalbaar	Beleeningen	Diverse rekeningen ¹⁾	Beschikbaar metaalsaldo	Dekningspercentage
14 Febr. 1920		216.000	***		88.750	***
7 „ 1920		207.500	***		91.250	***
31 Jan. 1920		208.000	***		91.000	***
17 Jan. 1920	15.244	12.675	161.497	57.347	91.402	42
10 „ 1920	14.303	13.881	159.585	53.963	94.468	42
3 „ 1920	14.980	13.043	164.786	52.581	93.226	42
27 Dec. 1919	12.217	12.445	163.280	63.408	92.300	42
15 Febr. 1919	8.721	20.797	84.749	9.652	69.710	41
16 Febr. 1918	8.732	35.183	64.363	23.524	60.584	46
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	2.228	4.842 ¹⁾	44

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Op de basis van $\frac{1}{5}$ metaaldekking.

DE SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opeschebare schulden	Disconto's	Dio. rekeningen ¹⁾
24 Jan. 1920 ..	1.046	1.594	1.228	1.612	333
17 „ 1920 ..	1.044	1.610	1.234	1.618	353
10 „ 1920 ..	1.041	1.608	1.222	1.626	471
3 „ 1920 ..	1.037	1.717	1.180	1.622	432
25 Jan. 1919 ..	920	1.654 ²⁾	1.339	1.302	295
26 Jan. 1918 ..	631	1.157	1.043	1.099	429
25 Juli 1914 ..	645	1.100	560	735	396

¹⁾ Sluitpost der activa. ²⁾ Hiervan zilverbons 261 dz. gld.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden pond sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes.		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
4 Mrt. 1920	113.598	101.155	327.529	28.500	310.080
25 Febr. 1920	110.446	96.526	324.994	28.500	306.748
18 „ 1920	108.502	93.646	326.074	28.500	308.182
11 „ 1920	106.027	89.977	327.372	28.500	309.083
5 Mrt. 1919	81.251	71.092	318.155	28.500	299.234
6 Mrt. 1918	60.085	47.591	220.689	28.500	195.862
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dekningsperc. ¹⁾
4 Mrt. '20	52.721	92.332	22.439	135.412	30.893	17,60
25 Febr. '20	85.153	90.705	17.322	172.825	32.369	17,02
18 „ '20	87.113	88.801	26.337	164.812	33.305	17,40
11 „ '20	53.948	83.834	22.012	132.276	34.501	22,40
5 Mrt. '19	59.197	84.734	25.702	128.732	28.609	18,52
6 Mrt. '18	67.737	98.191	41.022	137.745	30.994	17,31
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$

¹⁾ Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Darlehens-kassenscheine, in duizenden Mark.

Data	Metaal	Daaraan Goud	Kassenscheine	Circulatie	Dekningsperc. ¹⁾
28 Febr. '20	1.116.556	1.091.341	12.829.318	41.033.767	34
22 „ '20	1.114.596	1.090.995	12.325.976	39.520.197	34
15 „ '20	1.112.597	1.090.853	12.080.172	38.778.663	34
7 „ '20	1.111.653	1.090.496	11.994.943	37.988.719	34
28 Febr. '19	2.266.494	2.245.714	5.932.354	24.102.823	34
2 Mrt. '18	3.846.692	2.407.691	1.323.063	11.310.828	34
23 Juli '14	1.691.398	1.356.857	65.479	1.890.896	93

¹⁾ Dekking der circulatie door metaal en Kassenscheine.

Data	Wissels	Rek. Crt.	Darlehenskassenscheine	
			Totaal uitgegeven	In kas bij de Reichsbank
28 Febr. 1920	38.934.844	12.142.253	25.635.100	12.793.600
22 „ 1920	37.912.438	11.840.001	24.875.100	12.289.500
15 „ 1920	37.888.283	11.955.623	24.855.400	12.944.400
7 „ 1920	36.296.634	10.798.310	24.964.300	11.958.800
28 Febr. 1919	28.982.397	11.830.636	16.599.700	5.924.000
2 Mrt. 1918	13.048.493	6.590.131	7.904.000	1.310.900
23 Juli 1914	750.892	943.964	—	—

OOSTENRIJKSCH-HONGAARSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden Kronen.

Data	Metaal en goudwissels	Disc. en beleeningen	Bijz. schuld Oostenrijk en Hongarije	Bankbiljetten	Rek. Crt. saldi
7 Febr. '20	1) 290.428	19.251.400	32.954.000	56.994.022	6.057.646
31 Jan. '20	291.083	19.162.543	32.954.000	56.772.802	6.220.536
31 Dec. '19	287.610	19.196.063	32.954.000	54.481.264	7.906.378
23 „ '19	297.363	17.856.786	32.954.000	53.109.418	7.641.778
23 Juli '14	1.589.267	954.356	—	2.159.759	291.270

¹⁾ waarvan 222.662 goud, 10.818 buitenlandsche goudwissels en 56.948 munt en muntmateriaal zilver.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het Buitenland	Zilver	Te goed in het Buitenland	Buit.gew. voorsch. a/d. Staat
4 Mrt.'20	5.582.145	1.978.278	251.747	735.927	26.300.000
26 Feb.'20	5.581.576	1.978.278	251.477	690.692	25.800.000
19 " '20	5.581.270	1.978.278	252.845	794.988	25.800.000
12 " '20	5.581.019	1.978.278	253.956	872.601	25.800.000
6 Mrt.'19	5.537.264	1.978.308	314.155	777.348	20.900.000
7 Mrt.'18	5.369.498	2.037.108	256.088	1.137.066	13.350.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitgestelde Wissels	Beleening	Bankbiljetten	Rek. Crt. Particulieren	Rek. Crt. Staat
	1.973.701	587.800	1.551.658	38.355.755	3.209.468	51.265
	1.849.053	591.500	1.549.408	37.888.660	3.231.928	45.447
	1.900.028	593.766	1.539.403	37.958.541	3.094.714	57.244
	1.808.709	599.341	1.556.103	37.986.767	3.123.278	66.279
	1.024.973	976.755	1.211.967	33.091.895	2.570.827	77.199
	1.123.151	1.112.625	1.185.813	24.650.027	2.630.708	29.084
	1.541.080	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. sald	Beleening van buitenl. oorder.	Beleening van prom. d. provinc.	Binn. wissels en beleening.	Circulatie	Rek. Crt. partie.
4 Mrt.'20	355.263	84.955	480.000	543.807	4.940.949	1.580.891
26 Feb.'20	354.593	84.955	480.000	524.860	4.928.691	1.616.855
19 " '20	356.317	84.955	480.000	491.142	4.905.658	1.569.751
12 " '20	353.882	84.955	480.000	478.256	4.942.841	1.547.228

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goud	Waarvan voor dekking F. R. Notes	Waarvan in het buitenland	Zilver etc.	F.R. Notes in circulatie
6 Febr. '20	1.991.560	1.237.686	114.321	63.096	2.891.775
30 Jan. '20	2.012.656	1.233.655	114.321	61.277	2.850.944
23 " '20	2.026.650	1.247.482	117.322	61.246	2.844.227
16 " '20	2.043.878	1.255.176	120.323	60.403	2.849.879
7 Febr. '19	2.119.347	1.328.476	5.829	65.971	2.468.388
8 Febr. '18	1.754.668	858.219	52.500	58.426	1.261.219

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Waarvan Kapitaal	Algem. Dekkingsperc. 1)	Percent. Gouddekking circulatie
6 Febr. '20	2.758.289	2.662.495	89.119	42,8	44,1
30 Jan. '20	2.735.670	2.739.624	87.892	43,2	44,5
23 " '20	2.729.247	2.840.476	87.589	43,5	44,8
16 " '20	2.675.740	2.935.913	87.529	43,8	45,1
7 Febr. '19	2.111.969	2.446.127	81.211	54,0	53,3
8 Febr. '18	805.826	1.787.817	72.829	59,6	68,0

1) Verhouding tusschen: den totalen goudvoorraad, zilver etc., en de opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito's met inbegrip van het kapitaal.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
30 Jan. '20	804	15.844.351	1.406.496	14.257.745	2.471.569
23 " '20	803	15.865.356	1.424.709	14.356.111	2.477.405
16 " '20	802	15.825.543	1.472.755	14.600.225	2.440.665
9 " '20	798	15.819.208	1.403.010	14.467.547	2.318.852
31 Jan. '19	771	13.830.442	1.307.421	12.256.613	1.610.581
1 Feb. '18	675	11.523.584	1.203.956	10.896.831	1.359.956

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 8 Maart 1920.

De internationale beurzen hebben in de achter ons liggende berichtperiode bijna alle van een zeer vaste tendens blijk gegeven. Wellicht heeft alleen de beurs te Berlijn hierop een uitzondering gevormd, doch dit moet dan worden toegeschreven aan factoren, die feitelijk ten gunste van het algemeen economisch leven moeten werken. Er zijn namelijk hardnekkige geruchten in omloop, dat de Geallieerde Staten zouden wenschen over te gaan tot het sluiten van een internationale leening, die dan de voorkeur zou moeten hebben vóór alle andere Deutsche leeningen, ter opbouw van het industrieel- en handelsverkeer. Men schijnt in de afgelopen maanden zeer ernstig over de ontwrichting van geheel Midden-Europa te hebben nagedacht en tevens te hebben ingezien, dat men in de landen der Geallieerden zeer zeker niet gebaat is met den ondergang van de Rijken, die ten slotte toch een aanmerkelijk deel der oorlogslasten zouden moeten dragen. Het is echter nog de vraag, of een emissie van zoo breedten opzet wel doorgevoerd zal kunnen worden, waar de haat in de landen der overwinnaars speciaal in Frankrijk, nog geenszins is geluwd en waar de leeningen der eigen Regeeringen bijna in geen enkel geval aanspraak op volledig succes mogen maken. Inmiddels heeft de, zij het geringe, kans op het doorvoeren van een internationale leening den Deutschen Marken-koers in het buitenland niet onaanzienlijk kunnen stimuleeren, met het direct-evenredige gevolg, dat verschillende noteringen voor fondsen aan de Deutsche beurzen gereageerd zijn. Alleen de obligatie-soorten hebben zich goed op peil kunnen handhaven, nu de aandacht eenigszins van de aandelen is afgeleid.

De beurs te Weenen heeft ook geen bijzondere factoren ter vermelding te aanschouwen gegeven. Men houdt zich daar thans grootendeels bezig met de ter inschrijving aangeboden 4 pCt. Duitsch-Oostenrijksche premieleening, waarvan de aanmelding tot 24 Maart aanstaande is opengesteld. In de allereerste plaats is deze emissie doorgevoerd, om een vermindering te verkrijgen van de in omloop zijnde obligaties der oorlogsleningen. Er is nl. bepaald, dat de premieleening niet geheel in contanten mag worden betaald, doch dat ten minste voor de helft obligaties in oorlogsleningen of schatkistbiljetten ter betaling aangeboden moeten worden. Nu is dit laatste voorschrift vrij overbodig, waar laatstgenoemde soorten alle in de open markt beneden pari verkrijgbaar zijn, doch er blijkt uit, dat allereerst aan een „Sanierung” van den financieelen toestand is gedacht, eerder dan aan het verkrijgen van nieuwe middelen, die toch vermoedelijk niet zoo ruim zouden hebben gevloeid.

Te Parijs is de stemming beïnvloed door het vlotte verloop der transportstaking. De Regeering heeft, door de onwrikbare kracht, waarmee zij is opgetreden, het pleit zoo goed als volkomen gewonnen en dit feit heeft den nog steeds deplorabelen toestand der Fransche financiën geheel overschaduwd. Zelfs wordt zoo goed als geen belangstelling gevonden voor de statistische opgaven van den Franschen in- en uitvoer, waaruit toch blijkt, dat de import den export verre overtreft. De beurs heeft slechts rekening gehouden met de direct bereikte resultaten en met de daaruit ontstane hoop, dat nu ook andere arbeidersgroepen zich niet zoo spoedig meer tot stakings-experimenten zullen laten verleiden, zoodat althans voor den eersten tijd een meer regelmatig economisch verkeer wellicht mogelijk zal blijken.

Te Londen was de tendens aanvankelijk zeer gedrukt door het rapport der commissie, die een onderzoek heeft moeten instellen naar het maken van buitengewone en ongemotiveerde oorlogswinsten. Deze commissie heeft de Koninklijke-Shell-combinatie beschuldigd van het opdrijven der prijzen, voornamelijk van benzine, welk product langzamerhand een artikel van allereerste noodzakelijkheid, ook voor den landbouw, is geworden. Zij heeft tegelijkertijd middelen aan de hand gedaan, waardoor het door haar gesignaleerde opdrijven der prijzen voorkomen zou kunnen worden, weliswaar niet zonder dat een minderheids-rapport van den heer J. C. Clarke bij de algemeene conclusies is gevoegd. Zoodat gezegd, was de beurs aanvankelijk sterk onder den indruk van de gepubliceerde gegevens, doch reeds spoedig keerde de tendens, toen Sir Marcus Samuel een protest de wereld had ingezonden. Ook werd het voorbeeld van de anti-trust-beweging in de Vereenigde Staten, vooral tegen de Standard Oil, in herinnering gebracht, om te bewijzen, dat dergelijke beschuldigingen gewoonlijk niet gehandhaafd kunnen worden en dat de maatschappijen zelve, ook al worden wettelijke bepalingen tegen hen genomen, hiervan toch gewoonlijk niet den minsten hinder ondervinden. Ook de mededeeling, dat de staking onder het kaf-

fer-personeel aan de Transvaalsche mijnen aan het verlopen is, werkte stimulerend op het verder verloop der markt, zoodat het slot zeer opgewekt is gebleven. In niet geringe mate werkte hiertoe mede de stijging van den Pondenkoers in het buitenland, als gevolg van maatregelen, door de Regeering te nemen ten aanzien van de vermindering der biljetten-circulatie en ten opzichte van goud-export naar de Vereenigde Staten. Het prestige van het Britsche Rijk wordt door een en ander niet weinig verhoogd en de positie van Londen als centrum der wereld-geldhandel wordt mede zeer veel krachtiger.

Te New York was de tendens gedurende de meeste dagen der afgelopen week vrij optimistisch. Weliswaar is de belangstelling voor spoorwegwaarden eenigszins geluwd, nu blijkt, dat de verschillende directies zich niet geheel kunnen vereenigen met de desbetreffende Regeeringsvoorschriften en thans reeds bezwaren maken tegen sommige schikkingen van de Interstate Commerce Commission, doch aan den anderen kant groeide de interesse voor industriële en vooral voor scheepvaartwaarden. Dit laatste geschiedde in verband met de bepaling, dat de Regeeringsvoorschriften ten aanzien van de maximum-vrachtprijzen geheel zullen vervallen, zoodat de verschillende reederijen vrij zullen zijn in het vaststellen hunner eigen voorwaarden. Dat hierdoor de vrachttarieven geenszins verlaagd zullen worden, kan wel als vaststaand worden aangenomen, nu de directe deelneming van de Regeering aan de vrachtenmarkt door het beheer van een eigen vloot, langzamerhand wordt geliquideerd door het verminderen van de Regeerings-tonnage. Marinewaarden hebben in de eerste plaats hiervan kunnen profiteren. Voorts waren Steels hooger van niveau, niet alleen door den gunstigen stand van het bedrijf, die in de maandstaten der onuitgevoerde orders tot uiting is gekomen, doch meer nog, doordat het proces tot ontbinding der Steeltrust thans opnieuw door de Regeering is verloren. Tevens werkte de ruimere positie der geldmarkt de geanimeerde stemming in de hand, temeer, omdat men voor de eerste dagen van Maart een stroevende geldpositie had verwacht.

Te onzent is de stemming voor inheemsche staatsfondsen rustig, doch vrij vast gebleven. Groote verschillen traden niet op den voorgrond, doch allerwegen zijn er fractionele verbeteringen te constateeren. Van de buitenlandse soorten waren Russen eenigszins op den achtergrond getreden, in verband met den nog niet geconsolideerden vrede-toestand met de Sovjet-Republiek. Daarentegen waren exotische fondsen, met name Chineesche staatsobligaties, sterker gevraagd, zoowel door arbitrage als door publiek.

	2 Mrt.	5 Mrt.	8 Mrt.	Rijzing of daling.
5 % Ned. W. Sch. . . .	85 ¹ / ₄	85 ¹ / ₄	85 ⁷ / ₁₀	+ ³ / ₁₀
4 ¹ / ₂ % " " " 1916	82 ⁷ / ₈	82 ¹ / ₁₀	82 ⁹ / ₁₀	- ¹ / ₁₀
4 % " " " 1916	72 ¹ / ₂	73 ¹¹ / ₁₀	74 ⁷ / ₁₀	+ 1 ¹⁵ / ₁₀
3 ¹ / ₂ % " " "	60 ¹ / ₄	60	60	- ¹ / ₄
3 % " " "	52 ⁷ / ₈	52 ¹ / ₂	52 ⁷ / ₈	
2 ¹ / ₂ % Cert. N. W. S.	44	44	44 ³ / ₄	+ ³ / ₄
5 % Oost-Indië 1915	87	88	88 ³ / ₄	+ 1 ³ / ₄
4 % Hongarije Goud	8 ³ / ₈	9 ¹ / ₂	9 ⁷ / ₈	+ 1 ¹ / ₄
4 % Oostenr. Kronrente	5 ¹ / ₄	6	6 ¹ / ₈	+ ⁷ / ₈
5 % Rusland 1906	17	16 ¹ / ₂	15 ¹ / ₂	- 1 ¹ / ₂
4 ¹ / ₂ % Iwangorod Domb. . . .	15	14	16	+ 1
4 % Rusland Cons. 1880	13 ¹ / ₄	13	12 ¹ / ₁₀	- 1 ⁹ / ₁₀
4 % Rusl. bij Hope & Co.	15 ⁹ / ₁₀	15 ¹ / ₄	15	- ⁹ / ₁₀
4 % Servië 1896	15	16	17	+ 2
4 ¹ / ₂ % China Goud 1898	58 ¹ / ₂	51 ¹ / ₄	56	- 2 ¹ / ₂
4 % Japan 1899	50 ¹ / ₈	53	54	+ 3 ⁷ / ₈
4 % Argentinië Buiten.	38	43 ³ / ₄	—	
5 % Brazilië 1895	47	49 ⁷ / ₈	54 ¹ / ₂	+ 7 ¹ / ₂
5 % " 1913	47 ³ / ₄	49	—	

De locale afdelingen hebben als geheel een uitermate vast en opgewekt aanzien gehad. In de eerste plaats gold dit wel voor scheepvaartwaarden, waarvan men, in verband met het niet-continueeren der Oorlogswinstbelasting over het jaar 1919, groote voordeelen verwacht. Tevens werkten nog steeds de geruchten omtrent een aanstaande emissie van aandelen Holland-Amerika Lijn, ondanks den tegenspraak der Directie, door, terwijl men ten slotte het besluit der aanstaande jaarvergadering ten opzichte van het uit te keeren dividend in gunstigen zin interpreteert. Boven alies heerschte de overtuiging, dat het thans heerschende stakingsconflict weliswaar nog geruimen tijd zal kunnen duren, doch dat het vermoedelijk geen aanleiding zal geven tot uitbreiding over andere vakken of tot ernstige rustverstoring. Eén en ander heeft den invloed op het gansche complex van scheepvaartwaarden niet gemist. Naast aandelen Holland-Amerika Lijn waren in het bijzonder enkele Indische lijnen, als Stoomvaart-Mij. „Nederland” gezocht, ondanks het gerucht, dat deze ondernemingen zou-

den moeten overgaan tot vrachtverlaging in verband met de mededinging van Japan.

	2 Mrt.	5 Mrt.	8 Mrt.	Rijzing of daling.
Holland-Amerika-Lijn	460	463 ³ / ₄	470 ¹ / ₂	+ 10 ¹ / ₂
„ „ „ gem.eig.	448 ¹ / ₄	455	463	+ 14 ³ / ₄
Holland-Gulf-Stoomv.-Mij. . . .	254	264 ³ / ₄	260	+ 6
Holl. Alg. Atl. Stoomv.-Mij. . . .	165 ³ / ₄	160	166	+ ¹ / ₄
Hollandsche Stoomboot-Mij. . . .	233 ¹ / ₄	236 ¹ / ₂	238 ³ / ₄	+ 5 ¹ / ₂
Java-China-Japan-Lijn.	323	322 ³ / ₄	325 ¹ / ₂	+ 2 ¹ / ₂
Kon. Hollandsche Lloyd	174 ¹ / ₄	174 ³ / ₄	176 ¹ / ₈	+ 1 ⁷ / ₈
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	226	231	232 ³ / ₄	+ 6 ³ / ₄
Kon. Paketvaart-Mij.	232 ¹ / ₈	232	235 ¹ / ₄	+ 3 ¹ / ₈
Maatschappij Zeevaart	322 ¹ / ₂	328	330	+ 7 ¹ / ₂
Nederl. Scheepvaart-Unie.	282 ¹ / ₂	286	287	+ 4 ¹ / ₂
Nievelt Goudriaan	560	557	561	+ 1
Rotterdamsche Lloyd.	290 ¹ / ₄	291 ¹ / ₂	293	+ 2 ³ / ₄
Stoomv.-Mij. „Hillegersberg”	314 ¹ / ₂	320	330	+ 15 ¹ / ₂
„ „ „Nederland”	338	344	348 ¹ / ₄	+ 10 ¹ / ₄
„ „ „Noordzee”	130	130	134 ⁷ / ₈	+ 4 ⁷ / ₈
„ „ „Oostzee”	322	322 ¹ / ₂	330	+ 8

Ook de suikermarkt was zeer opgewekt. Voor en na komen verschillende maatschappijen (voorshands nog kleinere, waarvan de aandelen zich in handen van een zeer beperkte groep bevinden) met de declaratie van uiterst gunstige dividenden, hetgeen natuurlijk de beste verwachtingen, ook voor de grootere ondernemingen, wakker roept. Eenige tegenwerkende berichten waren bovendien niet in circulatie, zoodat de tendens tot het einde toe opgewekt kon blijven.

In verband hiermede waren ook Indische bankaandeelen hooger gevraagd; met name aandelen Nederlandsch-Indische Handelsbank, naar aanleiding van het bericht, dat deze instelling tot uitbreiding van hare werkzaamheden zal overgaan. Ook aandelen Nederlandsche Handel-Maatschappij werden hooger gewaardeerd. Binnenlandsche banksoorten veronachtzaamd en op ongeveer ongewijzigd niveau.

Ook de overige cultuurafdeelingen waren vast gestemd. Een uitzondering vormden aandelen Rubber Cultuur-Maatschappij „Amsterdam”, waarvan verluide, dat de Directie binnen zeer korten tijd de laatste tranche van haar aandelen-kapitaal in publieke emissie zou offereeren, tegen den koers van 170 pCt. en met recht van voorkeur voor aandeelhouders. Toen tegen het einde der berichtperiode het gerucht opkwam, dat de aandelen ook te Londen geïntroduceerd zouden worden, herstelde het fonds zich eenigszins, hoewel de slotkoers toch slechts geringe variatie aangeeft.

Tabakken vast, zonder bijzondere reden. Het aanbod is echter zoo gering, dat zelfs de kleinste vraag een zeer beekende koersverheffing ten gevolge heeft.

Van binnenlandsche industriële aandelen trokken aandelen Philips Gloeilampenfabrieken de aandacht door een uiterst sensationele stijging, in verband met de declaratie van een dividend ad 151 pCt. In aansluiting hieraan waren ook aandelen Volt hooger in koers.

De petroleumafdeeling was vast gestemd voor aandelen Koninklijke, na een tijdelijke inzinking, als gevolg van de hierboven gereleveerde berichten, dat de Engelsche onderzoekings-commissie de Koninklijke-Shell-groep van het maken van te hooge winsten heeft beschuldigd. Spoedig echter werden deze berichten door de beurs veronachtzaamd. Ook aandelen Geconsolideerde waren aanvankelijk optimistisch van toon, om echter tegen het einde der berichtperiode te reageeren. Zoowel voor de éene als voor de andere richting bestond geen speciale aanleiding.

	2 Mrt.	5 Mrt.	8 Mrt.	Rijzing of daling.
Amsterdamsche Bank	183	183	183	
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	216	218 ¹ / ₂	218 ¹ / ₈	+ 2 ¹ / ₈
Rotterd. Bankvereeniging.	133 ¹ / ₂	133 ¹ / ₂	133 ¹ / ₂	
Amst. Superfosfaatfabriek.	133 ³ / ₄	134 ³ / ₄	134	+ ¹ / ₄
Van Berkel's Patent	128 ⁷ / ₈	127 ¹ / ₂	127 ¹ / ₂	- 1 ³ / ₈
Insulinde Oliefabriek	224 ¹ / ₄	233 ³ / ₄	236 ³ / ₄	+ 12 ¹ / ₂
Jurgens' Ver. Fabr. pr. aand.	95 ³ / ₈	95 ⁷ / ₈	97	+ 1 ¹ / ₈
Ned. Scheepsbouw-Mij.	140	139 ¹ / ₂	139 ¹ / ₂	- ¹ / ₂
Philips' Gloeilampenfabriek	824 ¹ / ₂	866	939	+ 114 ¹ / ₂
R. S. Stokvis & Zonen	567	567	572	+ 5
Vereenigde Blikfabrieken.	130 ¹ / ₄	131 ¹ / ₄	128 ¹ / ₄	- 2
Compania Mercantil Argent.	234 ¹ / ₂	239	238 ¹ / ₂	+ 4
Cultuur-Mij. d. Vorstenland.	283	285 ¹ / ₂	289	+ 6
Handelsver. Amsterdam	630 ¹ / ₂	636 ¹ / ₂	640 ¹ / ₂	+ 10
Holl. Transatl. Handelsver.	103	100	103	
Linde Teves & Stokvis	188	185	187	- 1
Van Nierop & Co's Handel-Mij	183	190 ¹ / ₂	191	+ 8
Tels & Co's Handel-Mij	143	152 ¹ / ₂	153 ¹ / ₂	+ 10 ¹ / ₂
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	245 ³ / ₄	249	238 ¹ / ₂	- 7 ¹ / ₄

	2 Mrt.	5 Mrt.	8 Mrt.	Rijzing of daling.
Kon. Petroleum-Mij.	819	823 1/4	827 1/4	+ 8 1/4
Orion Petroleum-Mij.	53 7/8	53 1/4	51	- 2 7/8
Steaua Romana Petr.-Mij. ...	115 1/2	113	105	- 10 1/2
Amsterdam-Rubber-Mij.	231	223 3/4	228 1/4	- 2 3/4
Nederl.-Rubber-Mij.	113	114 1/4	115	+ 2
Oost-Java-Rubber-Mij.	318	324	331	+ 13
Deli-Maatschappij	425 1/2	435	446	+ 20 1/2
Medan-Tabak-Maatschappij.	203	210	221	+ 18
Senembah-Maatschappij ..	418 3/4	426	434	+ 15 1/4

De *Amerikaansche markt* was vast gestemd voor Marine-waarden en voor sommige industrials. De lichtere spoorwegshares traden op den achtergrond.

	2 Mrt.	5 Mrt.	8 Mrt.	Rijzing of daling.
American Car & Foundry ..	135 5/16	143	149 1/4	+ 14 1/8
Anaconda Copper	127 13/16	128 7/16	128 1/2	+ 9/16
Un. States Steel Corp.	106 1/8	107 13/16	108 1/8	+ 2
Atchison Topeka	91 1/4	91 3/8	91 3/8	+ 1/8
Southern Pacific	105 13/16	104 1/4	105 1/2	- 7/16
Union Pacific	129 1/2	129 13/16	129 3/4	+ 1/4
Int.Merc.Marine afgest.	35 3/8	41	40 7/16	+ 5 1/16
" " " " prefs.	150 3/8	154 3/8	162	+ 11 3/8

De *geldmarkt* bleef ruim; prolongatie doorgaans 3 1/2 pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

9 Maart 1920.

Oogstvooruitzichten in West-Europa blijven bij voortdurend gunstig, evenals in Britsch-Indië, terwijl men ook nog steeds niets dan goeds te hooren krijgt over de Argentijnse maïs, waarvan in de vroege districten de oogst nu ongeveer begonnen moet zijn. De Noord-Amerikaansche klachten over schade aan de wintertarwe door koude, droogte en insecten hebben nog niet opgehouden, doch het schijnt, dat aan die klachten niet al te groote waarde moet worden gehecht. Men is aan crop scares in dezen tijd van het jaar gewend en meestal blijken die later overdreven te zijn geweest. In Engeland wordt nog steeds druk gedebatteerd over de maatregelen tot uitbreiding van de met voorjaarsstarwe te bezaaien oppervlakte. Nog altijd schijnt geen definitief besluit genomen te zijn over den prijs, welke den landbouwers voor den oogst 1920 zal worden gegarandeerd. Uit de berichten valt op te maken, dat de prijs van 100/— per 504 lbs., waarvan in het laatste weekbericht sprake was, slechts bedoeld was voor den oogst van 1921. Tevens zou het eigenlijk niet een garantieprijs van 100/— zijn, doch de verbouwers zouden slechts de zekerheid ontvangen, dat voor hunne in 1921 te oogsten tarwe de gemiddelde cifprijs van buitenlandsche tarwe, zooals die in 1920 zou zijn ge-

weest, zou worden betaald met een maximum van 100/—. De ontevredenheid onder de landbouwers is door dit voorstel niet verminderd. Waarschijnlijk zal nu ook voor den oogst van 1920 eene dergelijke garantie worden gegeven, waarbij het maximum echter iets lager zou worden gesteld. Intusschen is het langzamerhand wel zeer laat geworden voor zulke besprekingen. De tarwe zal spoedig gezaaid dienen te worden en wanneer de garantie nog iets zal uitwerken voor den oogst van 1920, dient wel zeer snel te worden opgetreden.

In de afgelopen week zijn de graanmarkten alom zeer vast geweest. Zoowel in Noord- als in Zuid-Amerika vielen belangrijke prijsstijgingen te constateeren. Tarwe in Argentinië is ongeveer 50 centavos per 100 K.G. duurder dan eene week te voren. Behalve de voortdurende goede vraag uit Europa schijnen daartoe verschillende stakingen en andere arbeidersmoelijkheden mede te werken, die veroorzaken, dat de aanvoer naar de havens eigenlijk niet voldoende is voor de belading der vele schepen. Het aantal dier schepen schijnt voorloopig niet te zullen verminderen. Zoo zijn in de afgelopen week door de Engelsche regeering weder een 50-tal booten naar Argentinië gezonden ter belading, voornamelijk met tarwe. Ondanks de stakingen zijn de verschepingen uit Argentinië in de afgelopen week nog zeer bevredigend geweest, zoowel voor tarwe als voor maïs. Van deze laatste graansoort blijven de voorraden in Argentinië nog steeds zeer overvloedig en bovendien zal binnenkort de nieuwe oogst beschikbaar komen. Toch heeft ook voor maïs in de afgelopen week eenige prijsstijging plaats gevonden en blijft de markt vast.

Lijnzaad wordt in Argentinië nog steeds duurder. Uit Noord-Amerika verneemt men, dat de afzet van olie daar nog steeds zoo groot is en zoo weinig kans op vermindering schijnt te hebben, dat ruime aanvoeren van Argentijnsch lijnzaad nog langen tijd noodig zullen zijn. Ondanks het zeer groote uitvoersurplus, dat Argentinië zeer zeker dit jaar zal hebben (betrouwbare berichten spreken van 1 miljoen ton), is die Amerikaansche behoefte, vermeerderd met goede Europeesche, vooral Engelsche vraag, oorzaak, dat telkens, wanneer eenige verlaging in Argentinië is ingetreden, weder eene sterke verhooging volgt. In Noord-Amerika wordt weder, evenals het vorige jaar, stemming gemaakt voor de vermeerdering van den lijnzaaduitzaai. Beweerd wordt, dat daarmee dit jaar meer succes zal worden bereikt dan het vorige seizoen.

Uitvoeren van graan en meel uit Noord-Amerika blijven onbevredigend wegens de hooge prijzen, welke nog steeds in Amerika worden betaald. In de afgelopen week is de markt te Chicago weder bijna 7 c. per 56 lbs. gestegen. Uitvoer van dit artikel blijft wegens den hoogen prijs onmogelijk. Voor rogge en gerst bestaat den laatsten tijd weder eenige exportvraag, ofschoon ook deze beide graansoorten nu veel duurder zijn dan eene week te voren. Duitsland

Noteeringen.

Data	Chicago			Buenos Ayres		
	Tarwe Maart	Maïs Maart	Haver Mei	Tarwe Maart	Maïs Maart	Lijnzaad Maart
6 Mrt. '20	226	151	83 3/4	16,55	7,05	27,60
28 Feb. '20	226	144 1/2	80	16,05	7,—	25,55
6 Mrt. '19	226	135 1/2	58 3/8	10,45 *)	4,55 *)	18,70 *)
6 Mrt. '18	220	127 1/4 *)	89 1/2	13,05	6,60	20,30
6 Mrt. '17	190 3/8 *)	108 3/8 *)	60 *)	14,30 *)	8,95 *)	21,80 *)
20 Juli '14	82 *)	56 3/8 *)	36 1/2 *)	9,40 *)	5,38 *)	13,70 *)

*) per Dec. **) per Sept. ***) per April. ****) per Mei.

Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.

Soorten.	8 Maart 1920	1 Maart 1920	8 Maart 1919
Tarwe	—	—	—
Rogge (No. 2 Western) *)	—	—	—
Maïs (La Plata)	365,—	340,—	—
Gerst (48 lb. feeding) .. *)	425,—	425,—	—
Haver (38 lb. white cl.) .. *)	21,—	20,50	—
Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) *)	227,50	230,—	—
Lijnzaad (La Plata)	870,—	840,—	—

*) p. 2400 K.G. **) p. 2100 K.G. ***) p. 2000 K.G. ****) per 100 K.G. *) p. 1000 K.G. **) p. 1960 K.G.

AANVOEREN in tons van 1000 K.G.

Artikelen.	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	1-6 Maart 1920	Sedert 1 Jan. 1920	Overeenk. tijdoak 1919	1-6 Maart 1920	Sedert 1 Jan. 1920	Overeenk. tijdoak 1919	1920	1919
Tarwe	3.480	62.608	112.603	—	17.664	5.970	80.272	118.573
Rogge	—	—	—	—	—	5.840	—	5.840
Boekweit	—	2.300	—	—	—	—	2.300	—
Maïs	14.330	75.917	13.216	—	15.009	—	90.926	13.216
Gerst	246	2.814	18.883	—	—	—	2.814	18.883
Haver	—	10.476	15.526	—	—	—	10.476	15.526
Lijnzaad	1.494	5.815	—	—	4.748	—	10.563	—
Lijnkoek	420	20.402	—	—	1.406	—	21.808	—
Tarwemeel	—	5.779	82.561	—	—	7.429	5.779	89.990
Andere meelsoorten	—	3.198	34.181	—	100	—	3.298	34.181

toont de laatste week speciaal belangstelling voor rogge, doch zaken van beteekenis zijn niet tot stand gekomen. Veel wordt steeds gesproken over de groote hoeveelheden tarwe, maïs en nu ook rogge, die de Deutsche regeering koopt of zal koopen, doch het komt ons voor, dat er veel wordt onderhandeld, maar dat het aantal zaken, dat werkelijk tot stand komt, niet in overeenstemming is met al het stof, dat door die onderhandelingen wordt opgejaagd. De prijsverhoogingen in Noord-Amerika hebben grotendeels lokale oorzaken, ook in verband met de groote bezwaren, welke het spoorwegverkeer tegenwoordig ondervindt, terwijl in Argentinië dergelijke bezwaren bestaan, die tengevolge hebben, dat niet voldoende goederen kunnen worden aangevoerd om de vele schepen te laden, welke voortdurend aankomen ter belading voor verschillende West-Europese landen, die in verband met de tegenwoordige ongeregelde toestanden zoo snel mogelijk de grootst mogelijke hoeveelheden graan ter beschikking willen hebben voor de aanvulling van het tekort in eigen land, vóór de nieuwe oogst beschikbaar komt.

Op aanvoeren van Rusland bestaat voorloopig weinig kans, terwijl ook Roemenië in de naaste toekomst weinig zal bijdragen tot de voorziening van West-Europa.

Nederland. De staking der transportarbeiders duurt onveranderd voort en tengevolge daarvan blijft de prijs van Plata-maïs op Nederlandsche havens geheel onafhankelijk van den Argentijnschen marktprijs. Tot enige tientallen guldens beneden Argentijnsche pariteit vinden nu en dan transacties plaats. Van Antwerpen werd in de afgelopen week belangrijk boven den prijs der Nederlandsche prijzen weder het een en ander gekocht, doch de aankomsten zijn daar niet groot geweest. Bovendien toont ook Duitschland en Oostenrijk weder belangstelling voor maïs op Antwerpen en voor hooge prijzen zijn enkele zaken tot stand gekomen. Hetzelfde geldt voor te Antwerpen beschikbare of op die haven stoomende Argentijnsche en Noord-Amerikaansche gerst. Haver blijft in ons land slecht gevraagd en was te Antwerpen iets vaster.

In de afgelopen week heeft de Nederlandsche regeering weder Argentijnsche tarwe gekocht, gedeeltelijk eenige guldens onder, gedeeltelijk iets boven f 500 per 2400 K.G. f.o.b. Argentinië inclusief uitvoerrecht.

SUIKER.

Over de verschillende bietsuikercentra valt weinig nieuws te melden.

	1919	1918	1917
	tons	tons	tons
Nederland en Nederland f.o.	21.423	—	—
Engeland	121.245	18.938	263.408
Frankrijk	48.398	13.135	23.929
Rusland en Finland	1.437	3.002	—
Denemarken	2.408	—	—
België	50	—	—
Zweden	11.565	—	—
Noorwegen	50.955	22.311	19.754
Italië	28.374	2.950	—
Spanje	7.020	—	—
Griekenland	8.371	5.245	8.000
Roemenië	3.984	—	—
Turkije	23.694	—	—
Suez	6.437	26.532	10.009
Port-Said f.o.	53.940	14.414	12.197
Amerika (Atl. hav.)	—	500	—
San Francisco	—	—	10
Vancouver	3.000	12.933	—
Singapore	57.911	150.971	155.773
China	3.470	24.611	2.112
Honkong	157.530	256.527	120.056
Japan	232.175	312.288	74.253
Britsch-Indië	264.930	290.070	261.170
Australië	72.653	265	—
Siam	155	1.638	21.311
Diverse havens	3.302	100	59
	1.184.427	1.156.430	972.041

In Duitschland zou volgens F. O. Licht de mogelijkheid bestaan hebben den a.s. bietenbouw te doen toenemen, indien de rijkscontrole geheel opgeheven ware en men zich voor de oplossing der bemestings- en arbeiderskwesities meerdere moeite gegeven had. Reeds waren tusschen landbouwers en fabrikanten veelbelovende onderhandelingen geopend op basis van eenen ruwsuikerprijs van M. 150 per 50 K.G., doch de jongste geruchten van eene handhaving en in enkele gevallen zelfs verscherping der rijkscontrole, hebben de bietenbouwers angstig gemaakt. Het schijnt, dat de autoriteiten te laat tot het inzicht ko-

men, dat de controle van rijkswege eene geheel verkeerde uitwerking heeft op de „uitbreiding” van den aanplant en is er voorloopig nog geene verbetering in het voorzicht.

In Frankrijk wordt de opbrengst voor 1919/20 van geraffineerde suiker geraamd op 155.000 tons tegen 110.000 tons in 1918, terwijl het binnenlandsch verbruik aldaar geschat mag worden ongeveer 725.000 tons te zullen bedragen.

In Engeland noteerde witte Javasuiker spot sh. 118/- c.i.f. en Febr.-afschep sh. 89/- f.o.b.

De markt op Java bleef ook de afgelopen week kalm gestemd. De afschepingen vanaf 1 April t/m. 31 December bedragen volgens de Handelsvereiniging te Batavia:

De Amerikaanse markt bleef vast gestemd met afdoeningen tot stijgende prijzen. Cuba prompte levering werd verkocht tot 10% c. f.o.b., en daarna tot 10½ c. c.&f., April-levering tot 9% c. f.o.b. en Juni tot 10% c. f.o.b.

De Cuba-statistiek luidt:

	1920	1919	1918
Weekontv. tot 28 Febr.	163.000	167.980	153.558 tons.
Totaal sedert 1 Dec. '19	1.228.000	1.086.333	1.089.570 „
Werkende fabrieken	186	190	194 „
Weekexport 21—28 Febr.	132.000	85.854	78.495 „
Totale voorraad	383.000	526.997	629.960 „

NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per loopende maand	Londen				New York 96 p Ct. Centrifugals.	
		Tates Cubes No. 1	White Java f.o.b. per		Amer. Granulated c.i.f.		
			Maart	Juli/Aug.	Maart		April
5 Mrt. '20	f —	Sh. 72/-	Sh. 89/-	Sh. 74/6	Sh. 90/-	—	\$ cts. 11,41
27 Febr. '20	„ —	72/-	89/-	74/6	90/-	—	10,28
5 Mrt. '19	„ —	64/9	—	32/-	—	—	7,28
5 Mrt. '18	„ —	53/9	14/3	—	—	—	—
21 Juli '14	„ 11 ¹⁰ /s	18/-	—	—	—	—	3,26

KATOEN.

Marktbericht van de Heeren Sir Jacob Behrens & Sons, Manchester, d.d. 18 Februari 1920.

De prijs van Amerikaanse katoen is sedert ons laatste bericht bijna dagelijks verder gestegen, gedeeltelijk door een betere vraag van de industrie en verder door dekkingaankopen, zoodat prijzen ongeveer 3 pence per pond hooger zijn. Zoover men nu kan nagaan, zijn de voorbereidingen voor den volgenden oogst nog niet zeer gevorderd en zijn de latere maanden dan ook wat meer in prijs gestegen. Voorraden in Alexandrië zijn slechts half zoo groot als verleden jaar en zoo lang de vraag blijft aanhouden, schijnt een daling niet waarschijnlijk. Voor den nieuwen oogst worden zeer groote voorbereidingen gemaakt.

Amerikaansche garens, gesponnen uit langstapelige katoen, blijven sterk in prijs stijgen, ook al in verband met de hooge prijzen voor Egyptische garens. De vraag voor binnenlandsch gebruik is weer groot en zelfs in medio-nummers zijn belangrijke contracten geplaatst. Grove nummers zijn meer verwaarloosd en prijzen daarvan zijn in verhouding laag. De vraag van Nederland is voor enkele soorten cops wel wat verbeterd, doch toch niet van beteekenis. De andere markten van het Vasteland zenden weinig orders, ook al in verband met de slechte valuta en vonden er zoowel in enkele als in getwijnde garens groote verkoopen plaats voor levering tot het einde van het jaar. Zaken in Egyptische garens zijn van weinig beteekenis en slechts zij, die deze absoluut noodig hebben, koopen nog op de tegenwoordige prijsbasis.

Doekprijzen stijgen dagelijks, doch niettegenstaande de zeer hooge prijzen, blijft de vraag voortduren. De markt toont over het algemeen wel vertrouwen in de tegenwoordige basis. Voor vele kwaliteiten, speciaal goederen van Egyptische garens en fancies kan men geen notering krijgen, daar de productie voor maanden vooruit is verkocht, zoowel voor het binnenland als voor de Amerikaanse markten. Fabrikanten weigeren dan ook meestal om te noteeren, daar zelfs zeer hooge vraagprijzen nog dikwijls worden geaccepteerd. Het schijnt, dat voorraden op de meeste overzeesche markten vrijwel uitgeput zijn en dat men daar dus dikwijls wel genoodzaakt is om te koopen. Over het algemeen is het vertrouwen in de tegenwoordige vraagprijzen dan ook grooter dan eenige weken geleden en komen er ook weer meer zaken tot stand.

11 Febr. 18 Febr.

11 Febr. 18 Febr.

Liverpoolnoteeringen (loco)	T.T. op Indië	2/8¼	2/8¼
F.G.F. Sakellaridis 89,00	T.T. op Hongkong	6/2	5/7
G.F. No. 1 Oomra 18,35	T.T. op Shanghai	9/2	8/3

Noteringen voor Loco-Katoen.
(Middling Uplands).

	8 Mrt. '20	1 Mrt. '20	24 Febr. '20	8 Mrt. '19	8 Mrt. '18
New York voor Middling ..	40,90 c	40,25 c	39,25 c	26,75 c	33,20 c
New Orleans voor Middling	40,50 c	40,25 c	39,75 c	26,75 c	32,50 c
Liverpool voor Middling	29,94 d	30,90 d	31,23 d	15,96 d ¹⁾	24,12 d

Ontvangsten in, en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen.)

	1 Aug. '19 tot 5 Maart '20	Overeenkomstige perioden	
		1918—1919	1917—1918
Ontvangsten Gulf-Havens..	3352	2573	2760
„ Atlant. Havens	2321	1409	2053
Uitvoer naar Gr. Brittannië	2322	1432	1724
„ „ 't Vasteland.	2146	1494	1081
„ „ Japan etc...			

Voorraden in duizendtallen	5 Maart '20	7 Maart '19	8 Maart '18
Amerik. havens.....	—	1354	1502
Binnenland.....	1213	1455	1168
New York	?	83	135
New Orleans	?	460	456
Liverpool	1067	503	461

¹⁾ 7 Maart 1919.

HUIDEN.

Bericht van de firma Grisar & Co.

Buitenlandsche huiden handhaven hunne vaste prijzen en er is in het algemeen meer kooplust. Het schijnt, dat vooral Duitschland meer vertrouwen in de markt heeft. Duitschland blijft kooper voor alle soorten droge huiden van goede herkomst.

In Noord-Amerika blijft de huidenmarkt op het ogenblik gedeceideerd flauw voor alle artikelen zonder uitzondering. La Plata vast.

Inlandsche huiden met vraag, doch zijn verkopers niet bereid het verlies op zich te nemen. De Deutsche veilingen gaven wederom record-prijzen te zien.

Kalfsvellen: zonder de minste kooplust.
6 Maart 1920.

COPRA.

De markt verkeerde de afgelopen week in vaste stemming, met flinken omzet tot iets hogere prijzen, waartoe voornamelijk de hogere £-koers medewerkt.

De noteringen zijn thans: vorige week

Java f.m.s., loco.....	f 66,—	f 65,—
Mixed, loco.....	„ 63,—	„ 61,—
Java f.m.s., aflading Maart/Mei	„ 67,50	„ 66,50
Mixed, „ „ „	„ 64,50	„ 64,—

VERKEERSWEZEN.

RIJNVAART.

Week van 1 tot 8 Maart 1920.

Daar de staking van de Rotterdamsche havenarbeiders aanhield, werden in de afgelopen week zoo goed als geen schepen aan de Rotterdamsche Beurs aangenomen. De scheepshuren bedroegen 5 cents per ton per dag.

Ook te Antwerpen ging zeer weinig om, daar de aanvoeren gering waren tengevolge van het feit, dat in de buitenlandsche havens Hollandsche schepen niet worden beladen. De scheepshuren werden te Antwerpen met ongeveer 33 tot 35 centimes per ton per dag genoteerd.

Tengevolge van de staking was er zeer weinig te sleepen van Rotterdam/Dordrecht naar de Ruhrhavens en bedroeg het sleeploon het 100/100-cents-tarief. Door verschillende reeders werd het personeel van de sleepboten tengevolge van de slapte afgemonsterd.

De exportkolen-verladings aan de Ruhrhavens werden gedeeltelijk stop gezet, echter werden er nog veel kolen per schip naar de verschillende plaatsen in Holland verladen.

De vrachten naar den Bovenrijn vanaf de Ruhrhavens bedroegen 40/45 pf. per ton per dag. Het sleeploon van de Ruhrhavens naar Mannheim was dalende en werd einde der week genoteerd met Mk. 26.— tot Mk. 28.— per ton. Het sleeploon van Mannheim naar Straatsburg was even-

wel stijgende met het oog op het vallende water en varieerde tusschen Mk. 45.— en Mk. 50.— per ton.

De Rijn is steeds vallende; Cauber Pegel wees einde der week Meter 1.90 aan.

INKLARINGEN.

VLISSINGEN.

Landen van herkomst	Februari 1920		Februari 1919	
	Aantal schepen	Bruto M ³ .	Aantal schepen	Bruto M ³ .
Groot-Brittannië	21	127.080	12	56.184
België	1	863	2	2.694
Portugal ¹⁾	10	6.321	1	89
Levant ²⁾	5	2.954	4	1.192
Totaal	37	137.218	19	60.159
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	21	127.080	14	58.878
Britsche	1	863	—	—
Duitsche	10	(³ 6.321)	—	—
Fransche	5	(⁴ 2.954)	—	—
Andere	—	—	5	1.281
Totaal	37	137.218	19	60.159

¹⁾ Bijleggers. ²⁾ Zeesleepbooten. ³⁾ Bijleggers (Eng., Belg. en Nederl.) ⁴⁾ Zeesleepbooten (Nederl. en Belg.)

(B. Stofkoper & Co.)

Onze medewerker bericht ons, dat vanaf 1 Februari 1920 de gegevens in M³ verstrekt worden, doch dat deze betrouwbaarder zijn dan de opgaven in N. R. T.

NIEUWE WATERWEG.

Landen van herkomst	Februari 1920		Februari 1919	
	Aantal schepen	N. R. T.	Aantal schepen	N. R. T.
Binnenl. havens.	20	12.410	113	6.067
Groot-Brittannië	122	74.836	143	101.172
Duitschland ...	24	13.415	—	—
Noorwegen	5	9.240	10	3.292
Zweden	9	3.266	10	2.732
Denemarken ...	3	397	2	130
België	9	14.036	7	6.873
Frankrijk	54	41.856	14	12.934
Spanje	17	25.015	1	683
Portugal	1	1.149	—	—
Senegal, Dakar..	1	837	—	—
Over. Wk. Afrika	3	4.049	—	—
Oostkust Afrika.	—	—	1	3.844
Voor-Indië ...	—	—	3	10.109
Achter-Indië ..	4	12.399	—	—
Ned. Oost-Indië	9	26.967	—	—
And. Aziat. hav.	3	7.875	—	—
Vereen. Staten..	38	145.334	22	65.978
Ned. West-Indië- Ned. Antillen..	1	765	—	—
Brazilië	1	3.226	—	—
Argent., Uruguay	18	47.848	1	2.492
Chili	1	4.231	—	—
Over. Z.-Amerika	2	2.116	—	—
Totaal	345	451.267	327	216.306
Periode 1 Jan.— 28/29 Febr...	830	1.002.573	659	592.141 ¹⁾
Nationaliteit.				
Nederlandsche ..	123	127.016	120	83.065
Britsche	68	87.082	165	77.287
Duitsche	35	11.567	7	—
Noorsche	17	26.561	7	5.780
Belgische	2	6.831	1	755
Fransche	37	31.286	—	—
Zweedsche	6	5.009	2	1.142
Deensche	7	8.295	3	2.284
Vereen. Staten..	28	94.008	14	31.250
Andere	22	53.612	8	14.743
Totaal	345	451.267	327	216.306

¹⁾ 1913, 1.709 schepen met 1.987.804 N. R. T.

(Dirkzwager's Scheepsagentuur.)